

DÁTUM

I/103.

» S MOST A DOLOGRA «

ÁRA: 4,80 Ft

Meddig leszünk „birkák”?

(Választ kaphatnak a 4. oldalon)

Négyévesen kitelepítették

(Riport a 3. oldalon)

Nem MSZMP-belügy,
ha magyar közügy

Az Ellenzéki Kerekasztal nyilatkozata

A középszintű politikai egyeztető tárgyalások szerdai fordulóját követően ülést tartott az Ellenzéki Kerekasztal. Az EKA-ba tömörült szervezetek — a Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság, a Fidesz, a Független Kisgazdapárt, a Kereszténydemokrata Néppárt, a Magyar Demokrata Fórum, a Magyar Néppárt, a Magyarországi Szociáldemokrata Párt, a Szabad Demokraták Szövetsége és a Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája — képviselői egyeztetették álláspontjukat a pártszervezetek működéséről, a munkahelyeken, a szolgálati helyeken, a fegyveres erőknél és tesületeknél, és a megbeszélést követően nyilatkozatot fogadtak el.

Ebben kifejtik: az MSZMP budapesti bizottságának klubjában a pártok munkahelyi szerveződéséről és működéséről kedden folytatott vitával kapcsolatban az EKA szervezetei nem kívánnak beavatkozni a Magyar Szocialista Munkáspárt belső ügyeibe. Szükségesnek tartják azonban kijelenteni, hogy az MSZMP alapszervezeteinek kivonása a munkahelyekről, illetve a szolgálati helyekről olyan közérdekű követelés, amelyet az EKA a magyar társadalom túlnyomó többsége egyértelmű kívánságának ismeretében támasztott. Az EKA annál is inkább fontosnak tartja a meg egyeztetést a politikai egyeztető tárgyalásokon, mert ennek híján elkerülhetetlenné válna a többi párt munkahelyi szerveződésének lehetővé tétele, ami a pártok versengésének színterévé tenné a gazdasági, erkölcsi és politikai verségtől győzött ország munkahelyeit, intézményeit. Mindezt figyelembe véve, az EKA nem maradhat közömbös a munkahelyek depolitizálásának kérdésében kialakulóban lévő meg egyeztetést veszélyeztető kezdeményezésekkel szemben, annál kevésbé, mert bennük a demokratikus átmenet egészét veszélyeztető kísérleteket lát — hangsúlyozza az Ellenzéki Kerekasztal nyilatkozata.

Zárolják

az MSZMP somogyi vagyonát!

Ezzel a kéréssel fordult Incze Domokos a kaposvári SZDSZ képviselője a megyei tanács tagjaihoz a keddi ülésen. Szeretnék, ha a nemzet pénzén megalapozott vállalkozások nem a pártnak hoznák további hasznukat. Tóth József — nyugdíjas fonyódi párttitkár — közbeszólásával próbálta megzavarni a javaslattevőt, de Gyenesi István tanácselnök rendre utasította a fegyelmezetlen tanácsagot. A tanácsület kötelezte a tisztviselőket, hogy a törvényességi és jogi főosztály — az MSZMP és az SZDSZ bevonásával — vizsgálja meg a jogi lehetőségeket, és a kérdést a következő tanácsülésen ismét tűzzék napirendre. Incze Domokos elfogadta a tanács határozatát.

Az ülésen döntöttek a megye tanácsainak jutó állami támogatás mérsékléséről. Ezt már júniusban tárgyalták, de akkor a testület új javaslat kidolgozására utasította a szakapparátust. A most elfogadott alternatíva szerint a tanácsok igazgatási kiadásai arányosan csökkentik a támogatást, de mentességet élveznek a tíz fő alatti igazgatási létszámmal rendelkező települések, illetve a városok és nagyközségek kivételével a gazdaságilag elmaradott térségek tanácsai. Csurgó és Fonyód képviselője pontatlan adatokra hivatkozva kérte a csökkentés újbóli megállapítását. A testület ezzel egyetértett, de nem támogatta Szabó Józsefet, Boglárlelle tanácselnökét, aki aránytalanul nagyra tartotta a városát sújtó csökkentést, és a határozat ellen tiltakozását jelentette be.

Gyenesi István az ülés végén elmondta, hogy a közeljövőben sorra kerülő sifoki tanácsülésen búcsút vesznek Gáti Istvántól a városi tanács elnökétől, és megválasztják utódját.

-y. Á.

A bányászok kifütyülték a miniszterüket

„Elegünk volt az ígéretekkel...”

Csaknem másfél hónapos előkészítő munka állt a Pécsset, augusztus 30-án lezajlott bányásztüntetés és nagygyűlés mögött. Ebből talán érzékelhető, hogy az uránbányászok — és a követeléseik mellett kiálló minden bányászati alágazat dolgozója — nem hirtelen haragukban cselekedtek, hanem régóta halmozódó elkeseredésüknek adtak hangot ezen a napon. Akciójukra felfigyelt az egész világ bányász-közvéleménye, mint ahogyan azt a Nemzetközi Bányász Szervezet (OIM) főtitkára, Alain Simon telexében a BDSZ vezetőinek tudomására hozta. A tüntetésnek a szó szoros értelmében a színfoltja volt az a csodálatos színben pompázó, hatalmas (és nyilván harcokban edzett) bányászszólvó is, amelyet Skóciából érkezett bányászok hoztak — a brit bányász-társadalom üzenetével együtt.

Díszlet Skóciából

A felvonulás kezdetére több ezer tömeg verődött össze a Mecseki Ércbányászati Vállalat központját övező utcákban. Mindenfelé transzparensek, elszántságot tükröző arcok, és valami méltóságjeljes fegyelmeztség.

Az indulás előtti pillanatokban a körzeti tv-stúdió riportereinek nyilatkozik a menet élén álló Nagy Sándor, a SZOT főtitkára. Mint bombázó körül a kis vadászgépek, a tömeg körül fényképezőgéppel, mikrofonnal, jegyzetkönyvvel felfegyverzett újságírók cikáznak. (Az persze csak később derül ki, melyikük védi a „bombázót”, és melyik támadja...)

De már hőmpölyög is vagy ötezer ember a városi sportcsarnok felé, a nagygyűlés színhelyére. Az ólmos ósz eleji szürkületből érkezve, a csarnokba lépve mindenkit mellbevág a televíziósok lámpaerdőjének fénye. Izgatott készülődés, a programot tartani kell, hiszen a televízió egyenesben közvetíti az eseményeket — amíg le nem jár műsorideje. A skót bányászok gondolnak egyet, s óriási zászlókkal, amelyet két rúdon tartanak, az emelvény mögé lépnek, így szolgáltatva nemzetközi díszletet a nagy magyar színjátékhoz.

A munkások nélkül nem megy!

Fél öt. Gyulai Sándor lép az alkalmi dobogóra és érzékletes szavakkal ecseteli a bányászok elkeseredettségét. A MÉV szakszervezeti bizottságának titkára sajátos nézőpontjából támadja a kormány gazdaságpolitikáját:

— Egyetértünk azzal, hogy az ország valamennyi állampolgárának érdeke, hogy az államháztartás veszteségeit csökkentse, de nem érthetünk egyet

azzal a politikával, amely a gazdasági problémák megoldására csak a restriktív, az elvonást, a leépítést ismeri.

Mondanivalóját képszerűen az egyszeri cigány lovának tanulságos történetével támasztja alá, „aki” köztudomásúlag éhen pusztult, mielőtt sikerült volna öt leszoktatni az evésről... Ezen a ponton dübörög fel először a taps a sportcsarnokban. Gyulai folytatja:

— Ha a kormány nem vállalja a korábbi idők hibáit, miért gondolja azt elfogadhatónak, hogy rámutatással kiválasztott, bűnbaknak kikiáltott kollektívák viseljék következményeit?

A bányászok újfent helyeselnék, lassan kezd felforrósodni a hangulat.

— A bányászok nem jól megfogalmazott ígéretek akarnak, ilyeneket már bőven kaptak. Garanciákra van szükségük, tudni akarják azt is, hogy meddig dolgozhatnak, és azt is, hogy utána mi lesz a sorsuk!

Szikár férfi lép a mikrofonhoz: Szabó László, urános csapatvezető vájár.

— Az a gazdaság sebezhető a legjobban, amelynek nincs hosszútávú energiapolitikája. Márpedig a magyar kormány ilyen nincs — jelenti ki határozottan, s láthatólag nem zavarja, hogy az emelvény mögött ott az ipari minisztérium legfelső vezetése, a miniszter és bányailgyi helyettese.

Szabó az ózdi példát említi, mint intő jelet.

— Ez a kormány még csak addig jutott el, hogy felszámolja a gazdaságtalan munkahelyeket és csak utána kezd új munkahelyeket teremteni... Bennünket, bányászokat ki kérdezett már meg ezekről a dolgokról?... Egyetlen program sem valósítható meg a munkások nélkül!... Nem ragaszkodom ahhoz, hogy a föld alatt keressem meg a kenyereket — mondja nagy tetszéssel fogadott beszéde végén —, de ahhoz igen, hogy tisztességgel

sen végzett munkával tarthassam el a családomat!

A türelmünknek vége!

Apró hiba csúszik be: a következő szónok a kamerák és az izzó tekintetek keresztütlében elfelejt bemutatkozni. A többség talán ismeri, de néhány közvetlen „ki vagy te?” bekiabálás elrepül a pódium felé. Aztán a beszédet hallva mindenki megnyugszik: nem ellenünk szól ez az ember, az ugyancsak nagy slamasztikában lévő mecseki szénbányászok üzenetét hozza. Nem is akármilyen üzenet ez! Kemény szavakkal ostromozza a kormány halogató politikáját. Azét a kormányt, amely a szénbányászok éppen egy évvel ezelőtti sztrájkja óta képtelen volt elérni, hogy a parlament megtárgyalja — és csökkentse — a bányászok vérről-verítékkal

szerezett jövedelempótlékait sújtó progresszív adókat.

— Bejelentem, hogy a türelmünknek vége! — dübörögnek végig a termen többszáz Wattal felerősített szavai. — A sztrájk eszköze a kezünkben van, és élünk is vele! Amennyiben az Országgyűlés szeptember 8-án kezdődő ülészakán nem tűznél napirendre a személyi jövedelemadó módosítást, ezúttal is felkérem az ország bányászársadalmát, hogy támogassa harcunkat!

Az utolsó szavak tapsba és helyeslő éljenzésbe fúlnak. A felhívás jó helyen hangzott el, hiszen nincs olyan bányavállalat — az olaj- és ásványbányászokat is beleértve —, amelyek ne képviseltetné magát ezen a demonstráción.

Nem leszünk rabszolgák!

A következő percek kínos meglepetést hoznak. Simon József az SZMT megyei titkára taktikai hibát követ el. Megpróbál „ide is, oda is” adni egy kicsit. Egyre erősebb kiabálás, végül ütemes vastaps nyomja el szavait.

— Nem vonjuk kétségbe a kormány tisztességes szándékát... de mindazokra, amire készülünk, ha kell tudományos eszközökkel... A gazdasági szabályozók... szélesebb kontextus...

Az események ezután gyorsvonati sebességgel robbognak a végkifejlet felé. Schalkhammer Antal, a BDSZ főtitkára ismerteti a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezetének a kormányhoz intézett felhívását,

NO DE MINISZTER ÚR?!

A helyszín a Pécsi Városi Sportcsarnok. Az időpont augusztus 30. Az esemény: a MÉV dolgozóinak demonstrációja. A hangulat parázs. Horváth Ferenc ipari minisztert csúfosan kifütyülik. (Politikai kultúránk hiányossága talán? Vagy a semmit mondó ígérgetés? A tény attól tény marad. sokezren tanúsíthatják!) Zárómomentumként a bányászhimnusz következik. Idősebbek, fiatalok merednek vigyázza. Amikor furcsa közjáték tanúi lehetünk. A miniszter feldúltan — senkire sem tekintettel — igyekszik a kijárat felé. A bányászok — sokak szemében könnyű ül — döbbenetesen konstatálják a himnusz alatt történőket. — De miniszter úr! — jegyzi meg egy középkorú bányász —, Önnek nem szent a mi himnuszunk? — és folytatja: „aki a bányászhimnusz nem tiszteli, nem tiszteli magát a bányászt sem! (A tapasztaltak szerint legalábbis!)

-r-a

folytatás a 3. oldalon

A duzzasztó izzasztó gondjai

Miként használható a bósi erőmű a nagymarosi létesítmény nélkül, milyen jogi lehetőségek vannak e módosításra, milyen gazdasági kihatásokra lehet számítani? Szakmai bizottságok — több társadalmi környezetvédelmi csoport részvételével — vizsgálták az elmúlt hetekben ezeket a kérdéseket.

A műszaki-ökológiai, az államközi szerződés módosítására vonatkozó, illetve a gazdasági szempontokat mérlegelő jelentések a napokban készültek el. Milyen megállapításokat tett a műszaki-ökológiai bizottság? — kérdezte V. Nagy Imrét a munkacsoport vezetőjét az MTI munkatársa.

— Alapvető megállapítás — mondotta a professzor —, hogy a nagymarosi duzzasztás nélkül nem lehet a bósi erőművet csúcstüzemben használni. Ez számos új problémát vet fel. A dunakiliti tározóban például a csúcstüzemi duzzasztás és vízleeresztés nélkül csak közép- és alacsony vízszint mellett lehet üzemeltetni a turbinákat. Az eredeti medernél mozognak a víz. Az áramlási tér két oldalán, azaz a tározó döntő részén nagyarányú algásodás kezdődne oxigénhiánnyal, s ez a csúcstüzemhez képest is jóval nagyobb iszaplerakódást eredményezne. Megoldást csak az hozhat, ha a magyar és a csehszlovák oldalon egyaránt új gátrendszerrel, egy, a jelenleginél kisebb duzzasztási teret építenének az egész víztömeg állandó mozgásában tartásához. Ez viszont óriási többletköltséget jelentene.

A nagymarosi duzzasztás elhagyása ezenkívül más feladatokat is ad. A megemelt vízszint nélkül igen nagy lenne a medermélyülés ott, ahol az üzemvízcsatorna visszakanyarodik a Dunába.

Több szakember szerint a nagymarosi létesítmény visszatartaná, leüleptené a különféle, főként nehézfém tartalmú szennyezőket, és ezek rendszeres eltávolításával, elkülönített tárolásával jobban megvédhetők lennének a főváros ivóvízbázisai. A Szigetköz keleti részén eredetileg nem terveztek szivárogtató rendszert. Itt a nagymarosi létesítmény visszaduzzasztó hatása biztosította volna a megfelelő talajvízszintet. Ennek pótlásáról is gondoskodni kell, ha nem épül meg a nagymarosi műtárgy. A bósi létesítmény alapüzeménél — s nem csupán a csúcstüzeménél — ugyancsak komoly ökológiai veszélyekkel jár, ha túl kevés víz marad az Öreg-Duna medrében.

A nagymarosi létesítmény nélkül nem lehet a három és fél méteres hajózási vízmélységet elérni — állítják. A több milliárd forintos medermélyítési munkákkal is csak 2,1—2,3 méter a kitűzhető cél. A viták során a Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság Környezetvédő Csoportja ezt a megközelítést nem fogadta el, különvéleményüket írásban csatolták. Többek között arra hivatkoztak, hogy csak mesterséges, csatornázott mederrészekben indokolt a három és fél méteres mélység.

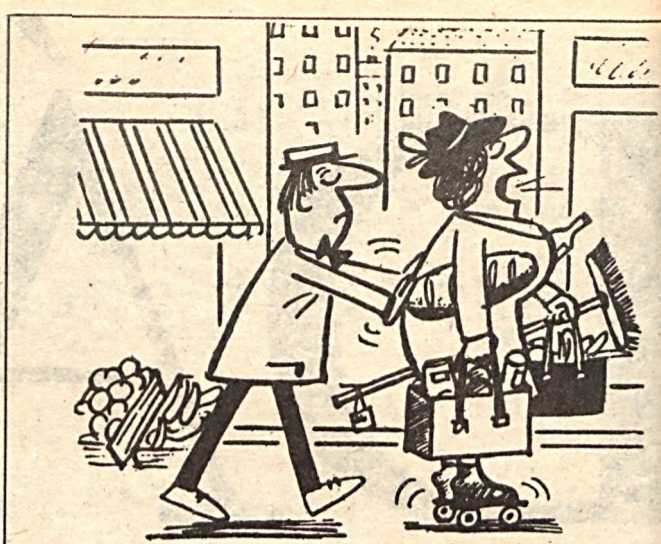
Vasban — vaskalap nélkül

Legális lengyel KGST-piac

Legalizálták Szombathelyen a „lengyel piacot”, amelyet „KGST-piac” néven is emlegetnek. A vasi megyeszékhely piacán, illetve annak közvetlen közelében naponta 20—30, esetenként ennél is több lengyel állampolgár árusítja a különböző árucikkeket, zömmel ruhaneműket, divatárakat és műszaki cikkeket. Az illegális kereskedelem gyakran zavart, esetenként fennakadást okozott a csarnok környékén a közlekedésben, különösen néhány hónapja, amióta az illegális árusok kiszorultak a piacról, és a

közeleli iskola kerítéséhez költöztek.

Mivel az effajta árusítást tiltó jogszabályoknak megnyugtató módon nem tudtak érvényt szerezni, a városi tanács vezetői úgy határoztak, legalizálják a „KGST-piacot”. Intézkedtek, hogy a vásárcsarnok kezelésében lévő szabadtéri, bekerített területen kapjanak helyet a lengyel árusok, ezért természetesen helypénzt kötelesek fizetni. Ezzel kulturáltabbá, eltekinthetőbbé tették ezt a fajta kereskedelmet.

— Más férjek is segítenek a feleségüknek bevásárolni...

Nyelvekre nyitott kapuk

Pécsi iskolapélda

Minden előzetes várakozást felülmúló érdeklődés nyilvánult meg az ország első ifjúsági nyelviskolája iránt, amely ősszel nyitja meg a kapuit Pécsen. A szervezők 80—100 fiatal jelentkezésére számítottak, ezzel szemben mintegy 200 lány és fiú kérte felvételét a speciális nyelvoktató intézménybe. A pályázók kétharmada az ország távoli vidékeiről utazott Pécsre, hogy felvételi vizsgát tegyen.

A felvételi bizottság százhusz — túlnyomórészt frissen érettségizett, s továbbtanulni vagy elhelyezkedni nem tudó — fiatal nyelvkészségét találta alkalmasnak az intenzív angol, illetve német nyelvi képzésre. Nyelvtudásuk alapján határozták meg, hogy ki, melyik csoportban tanul majd. Mind az angol, mind a német nyelvből egy alapfokú, két középfokú és egy felsőfokú nyelvvizsgára felkészítő osztályt szerveztek. Ezek nem merev beosztások, a tanulók év közben — gyorsabb vagy lassabb haladásuknak megfelelően — átkerülhetnek az alsóbb vagy felsőbb csoportba.

A pécsi kezdeményezés eredetisége abban áll, hogy az iskolájukból nemrég kikerült fiatalok ugyanúgy járnak tovább iskolába, mint annak előtte, azaz őstől tavaszig minden nap délelőtt, de kizárólag a választott idegen nyelvvizsgára foglalkoznak. Ha úgy tetszik: a középiskola ötödik osztályát végzik. Körülbelül hatszáz órában tanulják majd az angolt, illetve

a németet, s nyelvi gyakorlaton is részt vesznek az illető országban. A nyelvi képzéshez kiegészítő szakmai (pénzügyi, idegenforgalmi, kereskedelmi, stb.) képzés csatlakozik, így egyszerre kerülhet sor nyelvi és szakmai vizsgára. Az ifjúsági nyelviskola — a TIT pécsi-baranyai szervezete, a Baranya Megyei Tanács munkügyi osztálya és a Magyar Hitel Bank pécsi igazgatósága közös vállalkozásaként született meg. Nem olcsó iskoláról van szó, de a szülők több mint fele maguk fedezik a költségeket, mivel jó beruházásnak tartja a nyelvtudást.

A többiek pályázatot nyújthatnak be a foglalkoztatási alaphoz, s középfokú, illetve felsőfokú vizsgaeredmény esetén visszatérítik a költségek 60, illetve 70 százalékát. A bank pedig — kívánságra — százezer forint nyelvképzési kölcsönt ad, amit öt év alatt kell törleszteni.

Világkiállításért Kft.

Akinek nem (market)inge...

Világkiállításért Kft. alakult Budapesten 12 építőipari kivitelező, beruházó és tervező vállalat részvételével, 12 millió forintos alaptőkével.

A társaság célja, hogy megszervezze a magyar vállalkozók részvételét a beruházás 50 hektáros területének, illetve 100 ezer négyzetméternyi épületének előkészítési, megvalósítási munkálataiban.

A Kft. már most, a végleges döntés előtt is megkezdi a különféle információk gyűjtését, rendszerezését, a piackutatást, üzletszervezést, a marketing tevékenységet.

2

D Á T U M

1989. szeptember 1.

Nem lőttek, csak puskát adtak?!

A záradék ára

A történelmi dokumentumok rögzítették: 1939. szeptember elsején hajnali háromnegyed ötkor a német Schleswig-Holstein cirkáló nehéztüzérsége lőni kezdte a danzigi (Gdansk) lengyel katonai támaszpontot. Nem sokkal később a több mint másfél milliós német hadsereg háromezer tankjával, kétezer harci géppel rátámadt Lengyelországra. Négy nap múlva elesett Bydgoszcz, ötödik nap Krakkó és szeptember 27-én Varsó. Így kezdődött az emberiség legpusztítóbb háborúja.

Az igazi újdonságot ma az augusztus végi napok „eddig ismeretlen” eseményei jelentik: ahogyan a sztálini Szovjetunió és a fasiszta Németország szövetsége lépett. 1939. augusztus 23-án meg nem támadási szerződést kötöttek, majd ezt szeptember 28-án barátsági és határszerződéssel egészítették ki. A szerződésekhez csatolt jegyzékek pedig eldöntötték a két fél Kelet-európai érdekezeit. Kimondták: „a balti államok (Finnország, Észtország, Lettország, Litvánia) területén történt területi átrendeződés esetén Németország és a Szovjetunió határát Litvánia határvonalánál, a lengyel területi átrendeződés esetén pedig Narev, Visztula, San folyók mentén húzzák meg. Lengyelország állami létét a későbbi politikai eseményektől

teszik függővé”. Délkelet-Európában a Szovjetunió Besszarábia megőrzését kérte, ugyanakkor Németország teljes érdektelenséget mutatott a térség iránt.

A szerződés szovjet történetek szerint az adott politikai helyzetben megfelelő taktikai lépés volt, a háború elodázását, a német terjeszkedés megállítását jelentette. A későbbi barátsági és határszerződést, amelyet a Szovjetunió nem hadviselő félként a háborúban álló Németországgal szerződött, politikai hibának minősítik. Hasonlóan elítélik a szerződéshez csatolt újabb titkos záradékot, amelyben a népek feje fellett tovább rajzolták Európa térképét. A háború előtti események nem kevésbé ismeretlen pillanatai azok a tárgyalások, amelyek francia, brit és szovjet részvétellel zajlottak és eredménytelenül értek véget 1939. augusztus 21-én Moszkvában.

Mi történt volna, ha akkor megállapodnak és együtt lépnek fel a hitleri Németország ellen? S miért nem állapodtak meg? Megváltoztathatták volna a háború menetét a britek és a németek titkos tárgyalásai is — többek között 1941-ben, amelyekről mindmáig kevés vált ismertté. Az események, a politikai manőverek célja egy volt: mindenki a másikat ki-játszva győzni akart.

A szovjet történetek határozottan visszautasítják azt a nézetet, amely szerint az 1939. augusztus 23-i szerződés és titkos záradéka hozta előbbre a háború kitörésének időpontját. Mint hangsúlyozzák, mindössze a későbbi események feltevéleit teremtették meg. (Tehát nem lőttek, csak puskát adtak?! A szerk.)

Mivel a szovjet-német szerződések kis túlzással egész Kelet-Európa további sorsára döntőek voltak, jelenleg történeteszek, politikusok, jogászok vitatják a szerződések megkötésének körülményeit, azok jogosságát, kihatását a mai politikai, geopolitikai helyzetre. Különösen így van ez az érintett balti államok esetében, amelyek szuverenitásuk elvesztését látják bennük. Éppen ezért követelik a szerződések és azok titkos záradékainak hatályon kívül helyezését.

Szovjet hivatalos álláspont szerint a szerződések 1941. június 22-én, akkor, amikor Németország meglepetésszerű támadást intézett a Szovjetunió ellen, elvesztették érvényességüket. De mivel a szovjet-német szerződésekben foglaltak — talán a történelem véletlen fordulatainak köszönhetően — lényegében a mai Európa földrajzi és politikai térképén is fellelhetők, sokan kétségbe vonják a szerződések érvényte-

lenségét, igazi érvénytelenítés mellett foglalnak állást.

Vannak, akik a történelem kerekét szeretnék visszafordítani, s az 1939. augusztus 23-a előtti állapotokból akarnak kiindulni. Szovjet vélemények szerint ez veszélyes és kalandor lépés lenne, ezzel ugyanis megkérdőjeleznék mindent, ami azt követően történt: így jelenlegi államhatárokat, országok második világháborús szerepét, szövetségi viszonyokat, szerződéseket. Felszabadítók és elnyomók cserélnének szerepet és a háború utáni, több mint negyven éves békés életet jelentő politikai stabilitás inogna meg alapjaiban. Olyan előre láthatatlan és felmérhetetlen események sorozata indulhatna el, amely még ezt a napjainkban ismeretlen-ismerős háborút is túlszárnyalná...

Kaszab Zsuzsa (Moszkva),
MTI—Panoráma

Osztrák külügyminiszteri nyilatkozat

Készség az elkötelezettségre

Az osztrák külügyminiszter országa erőteljesebb elkötelezettségét sürgette a reformok útját járó kelet-európai országok iránt.

A Die Presse csütörtöki számában megjelent nyilatkozatában Alois Mock kifejtette, hogy a tervezett segélyintézkedések végrehajtásába a szövetségi tartományokat és a társadalmi szervezeteket is be kívánják vonni. Mock egyidejűleg figyelmeztetett a jövőbeni kelet-európai fejlődéssel kapcsolatos megnövekedett kockázati félelmekre, amelyek véleménye szerint jelentősen csökkentik egy erőteljesebb segítségnyújtás lehetőségét.

A lap a továbbiakban beszámol arról, hogy egyelőre nem

érkeztek hivatalos válaszok arra a hatmilliárd dolláros segélycsomagtervre, amit Mock az EFTA miniszteri konferenciáján Kristiansandban ez év júniusában terjesztett elő. Bécsben különösen az EFTA-tagok hallgatását fogadják megütközéssel, hisz a javaslat a szervezet tagállamainak befolyását növelné jelentős mértékben.

Mock szerint komoly erőfeszítésekre van szükség, hogy a kelet-európai reformok sikerre vezethessenek. Az emberek rövid idő alatt kedvező gazdasági eredményeket várnak. Mindnyáján tudjuk azonban, milyen hosszú ideig tart, amíg a gazdasági reformok eredményekre vezetnek, és ez politikai veszélyeket rejt magában — nyilatkozta a külügyminiszter.

Az osztrák külügyminiszterium vezetője elutasított mindenfajta formalizmust a Magyarországon át Ausztriába távozni kívánó NDK-sokkal kapcsolatban. Amiről a Vöröskereszt megállapodik, azt Ausztria elfogadja. Az egész problémát Bécs „gyakorlatián, hatékonyan, feltűnés és komplikációk nélkül” kívánja kezelni. Ausztriának készen kell állnia, hogy konkrét segítséget nyújtson azoknak az embereknek, akik „mindent maguk mögött hagytak”. Eddig az NDK is respektálta a feltűnés nélküli osztrák segítséget. — hangzik a nyilatkozatban.

Sorskérdések a KGB-ben

Támogatott áldozatok

A sztálinizmus áldozatainak moszkvai szövetsége szerdán a KGB (Állambiztonsági Bizottság) székházában rendezett összejövetelt, amelyen főként a rehabilitálásról, az eltűntek sorsának kiderítéséről volt szó.

Moszkvában alig egy hónapja alakult meg a szövetség, amelynek eddig 500 tagja van, s napról napra mind többen jelentkeznek felvételüket kérve. A szövetség elnöke Nyikolaj Numerov, aki 10 évet töltött büntetőtáborokban a sztálini érában, s háromszor zárták ki,

majd vették vissza a pártba. Mint a tévének nyilatkozva elmondta: a szervezet konkrét kérdésekkel foglalkozik, így egybees között a ma nehéz körülmények között élő áldozatok támogatásával, segítségével, ápolásának megszervezésével.

A sajátos sajtóértekezleten a KGB képviselői elmondták, hogy megkezdődött és folyik a represszió idején ártatlanul elítéltek ügyeinek felülvizsgálata, s erről folyamatosan értesítik az érintetteket, illetve családtagjaikat.

A bányászok kifütyülték miniszterüket

„Elegünk volt az ígéretekéből”

folytatás az 1. oldalról

amelyben benne van az egész bányásztársadalom kínja-fájdalma.

Egyik sarkalatos pontja annak követelése, hogy a kormányzat alakítson ki olyan gazdaságpolitikát, amelyben a gazdaságpolitikát, racionalizálást minden esetben előzze meg új munkahelyek megteremtése, megfelelő képzési-átképzési rendszer kialakítása és a foglal-

koztatott munkaerő tervszerű elhelyezése. Követelik továbbá, hogy soron kívül vezessék be a végkielégítés intézményét, vizsgálják felül a kormányzat által kialakított úgynevezett „határköltéseket”, amelyek relatíve veszteségesek teszik a bányászatot, az adótvény vegye figyelembe a kitermelő iparágak alacsony jövedelmezőségét, és így tovább, tizenegy ponton keresztül... A felhívást magasba emelt kezekkel

egyemberként fogadják el a tüntetők.

Kitörő taps fogadja a Brit Bányászok Szövetségének delegációját. Dave Temple megköszöni a magyar bányászok 1984-ben nyújtott segítségét, amikor egy éven át tartottak ki a britek, a Thatcher-kormány bányabezárásai ellen tiltakozva.

— Most Dél-Afrikából és Kolumbiából importálja Nagy-Britannia a szenet. Ott „rab-szolgák” termelik ki, olcsón. De mi nem akarunk az ő életfővükre lesülyedni! A bányászok problémája nemzetközi kérdés és megoldani is csak nemzetközileg lehet. Ha kormányaink képtelenek erre, hát maguknak a bányászoknak kell kezükbe venniük sorsukat!

A teremben a színpadig csap a rokonszenv, amely a SZOT főtitkárának megjelenésekor sem csillapodik.

— A SZOT a bányászok mellett áll, ugyanúgy, ahogy valamennyi ágazati szakszervezet vezetői kifejezésre juttatták ezt azzal, hogy elküldték képviselőiket a mai demonstrációra... Ez az ország nem engedheti meg magának, hogy a szerkezetváltás számláját azok egyenlítsék ki, akik nem tehetnek a rossz szerkezet kialakulásáért! — jelenti ki a főtitkár a szűnni nem akaró helyeslő be-

kiabálások közepette. — A szakszervezeti mozgalom nem azt akarja, hogy az ország nehézségei tovább nőjenek, hanem hogy minden munkabíró ember munkához jusson és abból tisztességesen megélhessen.

Nagy Sándor szól arról is, hogy a romló helyzetnek nemcsak kárvallottjai, de szép számmal hasonlóképp is vannak. A dolgozó tömegek tapasztalhatják, hogy a megoldható — és megoldandó — problémákra nincsenek kellő figyelemmel az illetékesek, s miközben azt látják, hogy a fejük fölött folynak politikai-hatalmi harcok, születnek megalapodások, indokolt a félelmük attól, hogy mindez az ő kontójukra történik...

Beszéde végén a főtitkár arra kéri az egybegyűlteket — nagyon diplomatikusan —, hogy figyelmesen hallgassák meg a kormány képviselőjét is.

A bányát be kell zárni, de...

A levegőben érződik, hogy ezúttal kevés a főtitkári felkérés, ezért Szabó László lép újra a mikrofonhoz, megkísérelni a lehetetlent, lecsillapítani az egyre indulatosabb tömeget. Horváth Ferenc ipari miniszter lép az emelvényre. Először próbálja türelemre inteni a bányászokat, előveszi minden szóközi és pedagógiai tudását, de egyre nehezebben lesz úrrá a felé áradó ellenségeségen. Mikor azt mondja, hogy a kormány áttelepítési segéllyel is hajlandó az elbocsátott bányászokon segíteni, már alig érthető amit mond. Pedig, aki figyel,

Kedves Gyermekeim!

Sajnos az idén is elmarad a karácsonyi ajándékozás, megint nem lesz miből. Tavaly ilyenkor még bizakodtunk, hogy Grósz Károly leendő utódja majd komolyan gondolja a veszteséges üzemek leépítését, és visszaadja a pénzünket. Most úgy érzem, neki sem sikerül.

Tegnapelőtt ti is láthattátok a tévében a demonstráló bányászokat — követelik továbbra is a nekik járó állami támogatást és a különleges elbírálást az adózásnál. Azt is mondták, ne bősztse őket a kormány, mert ők — a munkásosztály — erősek. Hogy ez régi szöveg? Igaz, de attól még hatásos.

Fiúk, a kormány megadja nekik is — a miénkből. Most még csak 250 forintot költünk fejünként az uránbányára évente, de ha a többi is hozzászámoljuk, 20 ezer forintba kerül mindegyikünknek a veszteséges cégek fenntartása. Gondoljátok el, ez a családnak 80 ezer forint, no és a nyugdíjas nagypapáék 40 ezre. Milyen szép lenne, ha megkaphatnánk.

Kedveseim, azért ne keseredjétek el. Állítólag a távoli jövőben valósággá válik, hogy mindenki az általa előállított érték alapján kapja a fizetését. Addig még kibírtátok ajándék nélkül.

Ölel Mindenkit

Édesapátok

A bányászszakszervezet képviselője teljes mell- és hasszélességben kiállt a bányászok mellett

értékelheti, hogy a miniszter felkészült a mai találkozóra és van koncepciója. Már maga az a tény, hogy eljött az oroszlan-barlangba, tiszteletet érdemel. Sajnos, nem nyeri el a bányászok rokonszenvét azzal a kijelentésével, hogy az uránybányát 1991-ig mindenképpen be kell zárni. Ezt szovjet szakértői vélemények is alátámasztják. De a kormány nem hagyja cserben a bányászokat, mindenféle nyugdíjat és járadékot tovább fizet (amelyek anyagi bázisát eddig a bánya teremtette meg), és átképzési segítyt is ad. A megye egy későbbi meghatározandó külön összegre is számíthat, amelyet új munkahelyek teremtésére használhat fel.

Az ebben a térségben működő vállalkozók nyereségadó kedvezményben részesülhet-

nek... megemelt újakezdési kölcsönrel is számolhatnak, amelynek egy része támogatás jellegű lesz.

Mindez nem hatja meg a bányászokat.

— Na jó adja fel a kilátástalan küzdelmet a miniszter — majd elolvassák az újságokban, amit még mondani akartam... — és fütykocert közepette levonul az emelvényről. Általános zűrzavar, bekiabálások, a MÉV vszb titkára próbál összegző zárszót mondani, de ez már nem javít a helyzeten. Nem csökken, csak nő az elkeseredettség. A hangzavarból végül a bányászhimnusz dallamai bontakoznak ki: „Szerencse fel, szerencse le, ilyen a bányász élete...”

Lékö Sándor

Kapfinger András felvételei

D Á T U M

3

1989. szeptember 1.

„Németajkú magyarnak születtem”

„Minket onnan kidobtak...”

Gyermekként kitelepítve

Egy négyéves gyermeket olykor épp oly tehetetlennek tartanak, akár egy csecsemőt. Holott nem a tehetetlensége azonos a kisedével, hanem a kiszolgáltatottsága. Ez még a szűk családban is így van, nem hogy a tágabbban! Főként akkor, ha az a tágabb válik egyszerűen egyedülivé. Amikor a kiszolgáltatottság nem csak a gyermeket érinti, hanem a családot, a rokonságot, sőt egy egész etnikumot. Amikor a jót, a szépet adó külvilág egy torz, beteges lélkű váltja fel. A gyermek és a külvilág viszonyából eredeztethetők a későbbi felnőttség atitűdjai is.

Erről, a szülőföldről, no meg a jelenről beszélgetünk Stefan Breining úrral, aki Magyarországon született, s a kitelepítés során — gyermekként — került az NSZK-ba.

— Breining úr, bárkinék feltűnne — aki Cikórol vagy környékéről származik és németajkú —, hogy Ön milyen izes cikói tájszólásban beszél a német nyelvet.

— Hát persze, hiszen ott születtem. Magyarországon, németajkú magyarnak. Az az ország, az a vidék a szülőföldem.

— Úgy tudom, nem itt él. Pedig iménti szavai igen nagy érzelmi telítettséggel hangzottak.

— Valóban. Már 43 éve az NSZK-ban lakom.

— Szinte hihetetlen, hisz Ön még fiatal ember.

— Na ja. Ahogy vesszük. A tény, hogy apró gyermekként kerültem el szülőfalumból.

— Hogyan? Hisz a szülei halálukig éltek itt. Csak nem ment kisfiúként „világgá”? Csak nem került mérőföldlépő csizmáskákra?

— Nem. Ebben a gyermeki romantikának kevés szerepe volt. Még manipulációs játéknak sem nevezhetem. A játszva tanulás helyett én direktben tapasztaltam meg a valóságot. Egy jó dolog volt csupán, amikor nagyanyám mesélt.

— Ne haragudjék, valami nem világos számomra. A szülei Magyarországon, Ön az NSZK-ban, hogy jön ide a nagymama?

— Nem, ez így nem pontos. A szülei ekkor Oroszországban voltak kényszermunkán. Apám 1948-ban került haza, anyám csak 1951-ben. Minket gyerekeket a nagyszüleinkkel együtt telepítettek ki, még 1946-ban. Hát így kerül ide a nagymama, aki egyben az anyám is volt — ami a neveltetésemet illeti. A nagy utazásról csak emlékfoltjaim maradtak, a nagymama óvó karjai, a berliner kendő melege. Sok ember volt, és nagyon kiabáltak. Meg

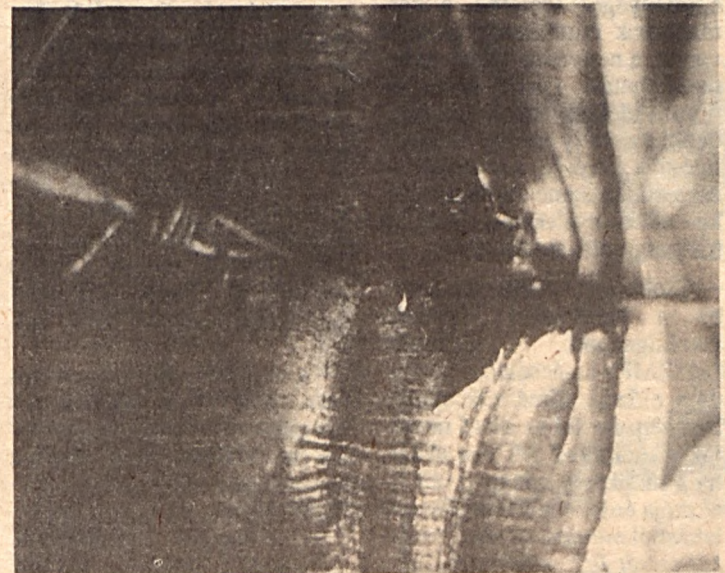
a minket befogadó háziúr morcoságára is emlékszem. A nővérem szerint, aki ekkor már 9 éves volt, azt hitték, hogy cigányok vagyunk. Csak miután mi is németül beszélünk, enyhültek meg kissé. A magyar szóért haragudtak. Talán mert nem értették, így azt hitték, hogy rosszban sántikálunk.

Gyakran kérdeztem a nagy szüleimet, mikor megyünk haza? — Mi nem utazunk soha többé Magyarországra. Minket onnan kidobtak — mondta a nagypapám. Nem értettem, hiszen ott mi mindenkinek magyarok voltunk, mégsem utazhatunk haza? Nagypapám ritkán mesélt, de olykor egy-egy po-

hár bor után neki is eleredt a nyelve. A hallottakat nem tudtam felidézni, csak elképzelni. A Náncsit a szomszédból, meg a Nusit (így nagypapám lovát hívták). Határozottan emlékszem amikor '54-ben a világbajnokságon a magyarokkal játszott döntőt az NSZK gárda, mi a magyaroknak drukkoltunk. Hisz mi magyarok voltunk.

— Ön mégis eljött Magyarországra, felkereste a szülőhelyét, bebarangolta a környéket, ahova ükük elei 1720-ban érkeztek. Ahol szülei éltek, s ahol Ön is született. Milyen érzés volt?

— Több mint 10 éve voltam itthon először. A nővéremmel kerestük fel szülőfalunkat. Ő még a házra is emlékezett, a szomszédokra. Egykori szülőházunkban most egy fiatal pár él, szépen rendben tartják a házat. A nővérem elsorolta, hol ki lakott, meg hogy hívták őket. Én már nem emlékeztem rá.

Furcsa szorongásos érzés vett erőt rajtam. Hát innen származom? Itt vannak a gyökereim? Azóta minden évben hazajövök. Rendszerint a szabadságomat is itt töltöm. Meg a Balatonnál.

— Vannak-e gyermekei? S ha igen, ők ismerik-e apjuk szülőhelyét? Milyen szellemű nevelést adott Ön nekik?

— Két gyermekem van. Egy alkalommal már ők is voltak itt. Megmutattam nekik néhány dolgot, de őket ez már nem érintette olyan elevenen, mint engem, amikor először voltam újra itthon.

— Úgy tudom, a felesége, s annak szülei is Magyarországról kerültek ki. Hogyan „jutottak össze”?

— Egy Marburg melletti kis faluba kerültünk a jelenlegi nejem is, a szüleivel. Együtt jártunk iskolába. A családok is — hiszen közös volt a sorsuk — nagyon összetartottak. Eljártak egymáshoz, közösen ünnepeltek, úgy ahogy ezt itthon megszokták. Iskolás korunk óta együtt növekedtünk, azután összeházasodtunk. A fiam jelenleg katona. Kislányom középiskolás. Az apósomék szeptember elején jönnek Magyarországra. Feltétlenül beszélgesen el velem, ő igen sokkal tudná kiegészíteni az összeállítandó képet. Ők talán, ha akkor, amikor először itthon jártak, ilyen körülményeket találtak volna, mint a jelenlegi, már régen hazatelepültek volna. Egy szomszédunk két éve települt haza Bogyiszlóra. Lehet, hogy ők is így döntenek.

— És Ön?

— Én bizonyára már nem. A gyermekeim igaz hesseniek,

elhagyni őket nem akarom. Jól fizető munkám van. Fémöntő vagyok. Egy magyar kisszövetkezettel üzleti kapcsolatban állunk, évente haza jöhetünk. Ez így ideálisnak mondható. Noha lassan már nem tudunk magyarul, mind a mai napig magyar érzelműek maradtunk. Úgy érezzük, hogy talán az összekötő, közvetítő szerep az ami leginkább feladatunk lehet. Feleségemnek, Strobl Máriának is kitűnő itthoni kapcsolatai vannak.

— Igen ezek a kapcsolatok, baráti szálak, gazdasági relációk egyre fontosabb szerepet játszanak mindennapjaink valóságának alakításában. Mondja kérem, tagja Ön valamelyik pártnak, vagy tömegszervezetnek?

— Nem. Pártonkívüli vagyok, s ezt a jövőben is meg kívánom őrizni. Ennek ellenére érdeklődéssel szemlélem a magyarországi pártok (új pártok!) alakulását, tevékenységüket. Engem nem motivál semmiféle belém nevelt konvenció, mióta a magam lábán állok. Addig persze a nagyszüleim döntései voltak a mérvadóak. Úgy érzem mint párttonkívoli, nagyobb a hitelem. Több emberrel kerülök kontaktusba, mozgásszférám szabadabb.

— Álláspontját úszteleiben tartva kérdezném meg végül: mikor látjuk ismét Magyarországon?

— Jövőre biztos, ha nem ez év karácsonyán.

— Addig is jó egészséget és sok szerencsét!

Bayer Béla

foto: Czako

Román reaktorok Made in DIE

Minden onnan indult, hogy az elnök eltökélte: „Romániát, nagy és viszonylag kevésbé közismert uránium tartalékai felhasználásával, nukleáris erőművek jelentős gyártójává és exportálójává kell tenni”. A DIE 1967-ben Kanadát szemelte ki, mint „önkéntes” segítő. Ekkor vált ugyanis ismertté a román hírszerzés előtt, hogy Kanada természetes urániummal működő, új típusú reaktor létrehozásán dolgozik. Természetesen urániummal romániai bőségesen el volt látva, kézenfekvőnek tűnt tehát a Vezér következtetése: a kanadai reaktor révén Románia „atomerőművek, uránium és nehézvíz (ezt alkalmazták a Candu kódjelű kanadai reaktor lassítóanyagként) exportorré válhat az egész 3. világban, ahol megítélése szerint, az országok nem kívánják jövőbeni ipari fejlődésüket akár az amerikai, akár a szovjet technológiától függővé tenni...”

A román hírszerzés 1969-ig első lépésként 4 emberét juttatta be a Kanadai Atomenergetikai Társaságba, majd továbbiakat, jól felkészült mérnököket, a General Electric of Canada, a Combustion Engineering of Ottawa és más, atomenergetikai részkezdésekkel foglalkozó nagy cégekhez. 1977-re a román hírszerzés Ceausescu asztalára tette a Candu-600 reaktor műszaki és exporthelyzetéről készített átfogó tanulmányát. Ebből kiderült, hogy Kanada

csak úgy hajlandó eladni a reaktorát, ha a helyszínen ellenőrizhetik annak működését. Ugyanakkor az is egyértelművé vált, hogy pénzügyi okokból Kanadának igen jól jönne, ha eladhatná a reaktorokat. Számításuk szerint 20 reaktor eladásával térülne meg a kifejlesztés költsége.

Az elnöki utasítás precíz és világos volt: a román hírszerzés kezdjen dezinformációs kampányba. Hítesse el Kanadával, hogy Bukarest hajlandó elfogadni a kanadai ellenőrzést, és 20 Candu vásárlását tervezi, azonfelül, hogy az üzemeltetésükhöz szükséges urániumot és nehézvizet is Kanadától venné. Mindezt azzal a feltétellel, hogy a kanadai kormány átadja a Candu technológiáját Romániának, és megtanítja a románokat reaktorok építésére, amelyeket a későbbiek során ők a harmadik világba exportálnak. A román erőfeszítéseket siker koronázta. Kanada, komolyan gondolva a románok vásárlási szándékát, 1977 októberében atomenergetikai együttműködést írt alá Bukaresttel. A licenc egyezmény alapján a román hírszerzés „hamarosan annyi titkos anyagot gyűjtött, ami felölelte a Candu-600 technológiájának 75%-át, továbbá az atomerőművek számára kidolgozott biztonsági rendszert, a nehézvíz előállítására szolgáló berendezéseket... az atomlétesítmények építészeti és építési terveit...”

Milyen eredményt hozott Románia számára az akció, túl a technológiai információkon? McIlroy kanadai szakértő szerint: „Románia 1 milliárd dolláros csomagkölcsönt kapott Kanadától az eladás finanszírozására. E kölcsönből 320 millió dollárt haladéktalanul felmárkoltak. Ennek a pénznek részben az volt a célja, hogy előleg folyósítsanak kanadai gyárosoknak. De mivel a románok beszüntették 1982-ben kanadai rendelkezéseiket, e pénzt nem az atomenergiával kapcsolatos projektumokra fordították...”

Végül is a kanadaiak kénytelenek voltak belemenni, hogy Románia barteláruként acél- és késztermékek szállításával fizessen, a Candu licence után járó törlesztésekért.

A történetnek nincs vége, bár Pacea itt abbahagyta. Románia később is kulcskérdésként kezelte az önálló atomipar kiépítését, s ehhez megpróbálta felhasználni nemcsak a francia technológiát, de a pakisztáni tapasztalatokat is. Hogy milyen sikerrel, arról egyértelmű adatok nem állnak rendelkezésre. Az mindenesetre tény, hogy 1988 novemberében Ceausescu elnök bejelentette: „Olyan nagy és fejlett ipart építettek ki, amely képes termelni és előállítani mindent, még nukleáris fegyvereket is...” Ezek persze csak szavak. Akár blöff is lehet a bejelentés, meglehetősen gyakori az ilyen léggömbere-

getés a modern politika eszköztárában.

Önmagában a Spiegel 1989 májusi számában megjelent információ is blöffnek tűnik. A nyugatnémet lap nem kevesebbet állít, hogy NSZK-beli cégek segítségével Romániában egy közepes hatótávolságú rakétákat összeszerelő üzem épül. A részben földalatti üzem, a Messerschmitt-Bölkow-Blohm nyugatnémet konszern technológiája alapján Condor-2 típusú, 2000 km hatótávolságú rakéták gyártására lesz alkalmas.

Ha a két információt összekapcsoljuk, akkor a dolog már megkérdőjelezhetőleg sem tűnik akkora blöffnek. A hír, ha másra nem — az előzmények ismeretében — mindenesetre némi önmérsékletre és elgondolkodásra készítet. Önmérsékletre, hogy ne előítéletek alapján, egy kézzelgyintéssel ítéljük meg a román hadigazdasági potenciált, s elgondolkozzunk, hogy a realitások, s ne pedig a bokréta magyarkodás irányítsák Romániához fűződő viszonyunk alakítását.

Ki tudná megmondani, az atomfegyver, a rakéta nem újabb nagyszabású lázálom, vagy méginkább egy újabb nagyszabású dezinformáció része? Egyszer már csináltak egy ilyet Bukarestben, s mi tagadás — akkor elérték amit akartak.

(lux)

(Következik: Dezinformáció a Horizonton)

Merre kell jó képet mutatni?

Nagyon helyesen állapította meg az egyik egyszerű magyar állampolgár a Panorámának a kelet-német menekültekkel kapcsolatos adásában, hogy a magyar hatóságok egyszerre kétféle igyekeznek a jobbik arcukat mutatni: az NSZK felé is, az NDK felé is.

Ez nem megy. Dönteni kell: az emberi jogokat biztosító nemzetközi megállapodásoknak kívánunk-e eleget tenni, vagy az antidemokratikus kelet-német állammal kötött kétoldalú megállapodásnak? A kettő ugyanis nyilvánvaló konfliktusban áll egymással.

Azi hiszem, a döntés aligha lehet kétséges. A kelet-német hatóságokkal sürgősen tárgyalni kell a megállapodás módosításáról, és ha erre nem hajlandók, vállalni kell az egyoldalú lépés ódiumát. Nem egyszerűen az a kérdés, hogy a pénzes nyugatnémetek szemében vagy a kevésbé pénzes keletnémetek szemében legyünk-e „jó”, hanem elvi, elvszerű álláspontot kell elfoglalni. Ez pedig az emigrálni kívánók támogatását jelenti addig is, amíg a két német állam egymás között meg nem állapodik a probléma intézményes megoldásáról. Az államhatár valóban nem lehet ellenőrizhetetlen átkelőforgalom színtere, de ha a magyar hatóságok gondoskodnak a hazánkon át emigrálók kiutazásáról, akkor azoknak nem is lesz szükségük tiltott módszerek igénybevételére.

A magyar kormány nemcsak az NDK, hanem Csehszlovákia tekintetében is dilemma elé került. A prágai tüntetésen megjelent magyar ellenzéki fiatalok ügye zavarba hozta: itthoni reformretorikája kizárta a lehetőséget, hogy elítélje a fiúk magatartását, sőt arra kényszerítette, hogy védelmébe vegye őket a csehszlovák hatóságokkal szemben. Másfelől a prágai szövegességgel fenntartott és már amúgyis megrongált jó viszonya érdekében kerülni akarta az éles konfrontációt. Ezért aztán felemás álláspontot képviselt: a csehszlovákok eljárását csak formai részkezdésekben kifogásolta, holott az elvszerűség mást kívánt volna. Ezt helyesen látta meg a Szabad Demokraták Szövetsége budapesti II. kerületi csoportja, mely az Országos Sajtószolgálat által közzétett nyilatkozatában rámutat: *Deutsch Tamás és Kerényi György a Polgári Jogok Egyezségkötésében foglalt jogával élt, amit nem bírálhat felül a csehszlovákiai joggyakorlat.*

Nem lehet mindenki felé jó képet mutatni. Bajos egyszerre két úrnak szolgálni: az emberi jogoknak is, meg azoknak is, akik elorozzák ezeket.

G. Gy.

Tessék mondani

Szörtyy László rovat

Meddig leszünk „birkák”?

Mottó: Minden emberben van valami szent. De ez nem a személye. Nem is maga az emberi személyiség. Hanem egyszerűen maga az ember. (Simone Weil)

Hemingway az írja az öreg halászárról mielőtt kimegy a tengerre kifogni az óriás marlint, hogy nem tudja mikor lett alázatos, de az lett. Belenyugodott abba, hogy megöregedett és elkertüli a szerencse, hiszen nyolcvannégy napon át nem sikerült egyetlen halat fognia sem. „Már igazán és végérvényesen salao lett, ami a legsúlyosabb szó a balszerencsés emberre” — írja Hemingway. De a nyolcvanötödik napon kint a tengeren a messze kék vizen óriási marlin akad a horgára és az öreg, „a salao”, három nap és három éjszaka csatázik vele. Aztán a cápákkal, amelyek csontig szétmarcangolják a zsákmányát. Vértől, nyérről, fejfájósan elveszítve szígyánát, kését, ereje utolsó megfeszítésével küzd. Teszi a dolgát. Harcol. Nem adja fel, mert mint tudjuk az író nagyon ismert mondanát: „az ember nem arra született, hogy legyőzzék — az embert el lehet pusztítani, de legyőzni nem lehet soha.”

Ezt a Hemingway-i tartást kellene, és félni, hogy a jövőben

egyre inkább kell nap mint nap bizonyítaniuk nemcsak a magyar „salaok”-nak, hanem minden épeszű, önbecsülését még nem teljesen elvesztett állampolgárnak. Még akkor is, ha nem tudja pontosan mikor lett alázatos.

Nincs tenger és nincs marlin, de van — ahogy csonkult hazánkban kurtán fogalmazgatunk évtizedek óta — embernek ember által való kizsákmányolása avagy, mert Magyarország a korlátlan lehetetlenségek országa. Ezenkívül létezik a külvilág embert megtörő hatalma — itt Kelet-Közép-Európa tájain nagyon is hétköznapi módon megtapasztalva, — amivel szemben csak az ember legözhetően belső szabadsága marad; harc a gonosz külvilág cápafejű rontásaival.

Természetesen hazai viszonyaink között — látszatra — nagyon is „hétköznapi apróságokról” lehet szó, de azokon, feltétel nélkül változtatni kell. Ha úgy tetszik mikroszinten is látszani az a nagyobb társadalmi erők küzdelmének, amely az új Magyarország jövőbeli pozíciójáért folyik. Mik is lehetnek ezek a „hétköznapi apróságok”, amelyek után már valaki nem is tudja mikor lett alázatos? A közíró publicista néha legjobb ha saját példával érvel. Egy időben a rádió „Se-

gíthetünk?” műsorában segítettem, azaz a panaszos levelek nyomába eredve riportokat készítettem az érintettekkel szerte az országban; Ózdon és Nagydorogon, Perkátnán és Nyíregyházán, Dombóváron és Bonyhádán, kisvárosokban, községekben, falvakban. A riport alapján aztán a panaszos megkapta a szükséges jogi tanácsot. Mindannyiunk tudjuk azonban, hogy egészen mások az emberi kapcsolatok vidéken, mint, mondjuk a fővárosban. Vidéken jobban érzékelhetők, nyilvánosabbak az emberi viszonylatok, és ott is mindenkinek szüksége van valamire. Az egyik lakásra vár, a másik építőanyagot szeretne, a harmadiknak munkahelyi gondjai vannak, a negyedik válási, gyermekláthatási perbe bonyolódott. Vidéken, többnyire mindenki személy szerint tudja ki intézi a kérését, kérvényét és ésszerűtlen lenne önmaga érdekében ellen cselekedni. Inkább hallgat és alázatosá válik.

Csakhogy; — mi van akkor, ha a hatalmával visszaélő iskolaigazgató, párttitkár (MSZMP) tanácselnök, gyámügyi eladói, főmérnök ellenében nem fordul az illető mondjuk a rádióhoz? Mi van akkor, ha a munkásor apuka elvált fiacskájá érdekében a megosztott lakásból minden helybeli össze kötetését felhasználva kiülde-

zi, idegileg tönkreteszi az egykori feleséget, akinek mellest odaitélték a gyerekeket is, és a feleség nem veszi magának a bátorságot, hogy a rádióhoz forduljon? Ha a rokkantság következtében mozgásképtelenné váló fiatal asszonynak, aki havi háromezer forintból él (leszállalékolta!) nyugdíjas anyjával és úgy érzi, azt sem tudja miért fekszik le este és miért kel fel reggel és többszöri öngyilkossági kísérlete volt már, de a tolóközi kérelmet csak tologatják egyik fróasztaltól a másikig, az asszony pedig mielőtt megegyeztet megpróbálná elhagyni e földi hétköznapi kínlódsát, nem jutna eszébe, hogy segítségül hívja a rádiót? Mi van, ha valaki — kiszolgáltatottságukat megelégtelve — nem fordul a rádióhoz, abból a kisközségből, ahol a helybeli körzeti megbízott engedély nélküli autójavítással komoly összegeket vág zsebre, ebből juttat a helybeli rendőrnek is, akinek hiába mennek panasza a község lakói, hogy az automatizált vízműtelep vezetője és a megyei vízmű főmérnöke az egyes házakra és utcákra kenőpénzért állít fel rangsort a vízvezeték bevezetésére? Hallgatnak és fizetnek, amíg nem akad közülük valaki, aki nem vált alázatosá, aki nem fogadja el a közhiedelmet, mely szerint; attól, hogy valakinek elmondják a panaszait, úgy sem változik semmi. (Persze olyanok is vannak, akik azért hallgatnak, mert túl sokat tudnak.)

A mai Magyarországon, főként, de nemcsak vidéken, egy kis csoport kezében összpontosul a hatalom, amit minden kontroll nélkül, a saját érdekei, erkölcsi, jó vagy rossz indok alapján használhatnak. A közkezdő óvónok, kórházi

nővérek, tanítónők és középkerü agronómusok, háziipari kávéházban dolgozók és állattartással is foglalkozó üzemi munkások sok mindenről beszélhetnek, ha... nem válnának jól felfogott érdekükben egy idő múlva alázatosá.

Hosszan lehetne sorolni a „hétköznapi apróságokat”, de nem árt megemlíteni, hogy ezek az „apróságok” még „apróbb”, már idegpályáink reflexívá vált hallgatásaink táplálkoznak. Ha szemtelenül zsíros pacnikat vág oda a hentes a drága húshoz, ha a tizenháromezer forintos, cserélésre szoruló, ritkán kapható gázkonvektort az eladó nem mutatja meg, mert csak a raktáron van, becsomagolva, (ha látni akarja a szerencsétlen vásárló, loholjon tovább másik üzletbe), ha a hétfégi programot beszéli meg az újságos soros szeretőjével, és mindenki csak áll némán, sorban, aki pedig szólni merészel, azzal közli, menjen máshova vásárolni, ha parizeres zsömlét majszolva, teleszájjal motyog valamit az eladó valamelyi üzletben a vásárló kérdészködésére, ha a postán a sürgősen feladandó táviratért félórát is várni kell, mert hat ablakból csak egynél dolgoznak, de egy hangosabb felelősségre vonó kérdés után, kinyílik egy másik ablak is és a vörösre lakkozott körmű ifjú hölgy félretolja a kávéscsészéjét, ha a közérben papírzsébkendőbe fújja az orrát az eladó, majd tovább vagdossa félbe a kenyereket, ha az OTP-ben — ahol az állam „kezelet” a megtakarított pénzeszkét — félórát kell várni az „ügyintézésre”, mert magánéleti kalandjaikkal traktálják egymást a hölgyek, ha... ha...

Nem azt mondom, hogy az emberi megértést váltsa fel az

agresszivitás, hogy mindenütt követeljünk, panaszt tegyünk, de emberi tartással vágjuk el a visszaélésekből, kivagyiságokból körénk szőtt pókhálót. Ne könnyítsük meg a helyzetüket hallgatásainkkal, alázatoságunkkal az MSZMP nomenklatura körületekint, életmódjukat mentő elitjéhez csapódó ügyeskedőinek. Fel kell hagyni a passzív rezisztenciával a „legapróbb”, hétköznapi cselekedeteinkben is, és ne arra gondoljunk, hogy jobb ha nem szólunk, mert jöhet egyszer a visszarendeződés. Az már csak sompolyogva jöhetne, mint ordasok a kertek alatt, de az ordasokat az emberlaktá hely közlelőből elkergetik. Tegyük valamit az egyre ellehetlenebbülő hétköznapi viszonyaink ellen. Ez pedig nem feltétlenül pártokban és szervezetekben kell, hogy történjen, hiszen a nép — minden egyes ember — politizálhat úgyis, hogy nem közvetlenül foglalkozik az országos politika kérdéseivel, viszont teljes szellemi és fizikai erejével részt vesz a saját szűkebb környezetének ügyeiben.

Ha hosszú ideig nem is volt szerencséje, de mostanság fel kell készülnie, hogy jön a „nagy marlin”, amit esetleg kifog és jönnek utána a cápák. Akkor pedig tenni kell a dolgát, elszántan teljesíteni emberi kötelességét; meg kell küzdeni a cápákkal. És fogadjuk el küzdelem közben büszkén, dacosan fejünket felemelve, hogy mindig többen vannak a meghívottak, kivételzetiek, mint a kiválasztottak.

A kivételzet pedig nem azonos a kiválasztottal. Sőt; a kivételzet az cápafejű rontás, amelyik le akar győzni bennünket.

Dilettánsok uralmáról van szó

Ha különösebben nem is látszott, de eddig is eléggé puszkaporos volt a levegő az ökölvívó klubbedzők és a válogatott, valamint a szövetség vezetői között. Legutóbb az athéni három eb-üzüst az ilyen természetű konfliktusokat eltakarta. Most a moszkvai világbajnokságot megelőző hetekben robbant a bomba: a három válogatott paksi ökölvívó nem jelent meg a központi edzőtáborozáson, így a szövetség nem számít rájuk a világbajnokságon.

— Miért bojkottálták az edzőtáborot? — tettük fel a kérdést Balzsay Károlynak, a Paksi SE vezetőedzőjének.

— Mert mély meggyőződésünk az, hogy versenyzőinket, Erőst, Kalocsait és Bognárt nem segíti, hanem éppen hátráltatja a vb-felkészülésben. Ők többnyire itthon a klubokban dolgoztak, és nem engedem, hogy az eddig elvégzett munkát egészen más jellegű, tulajdonképpen lötyögés a semmiben jelíggel tönkretessék, mint ahogy a múltban ez már előfordult.

— Ez nagyon súlyos kritikája a Papp-Szánthó válogatott szakvezető kettősnek.

— Vállalom, és azt hiszem, hogy a válogatottakat adó edzőkollégám nevében is kifejeztem a véleményemet. A válogatott két vezetője és köztünk a legminimálisabb szakmai kontaktus sem alakult ki. A gyerekek ugye legalább 11 hónapot a klubokban dolgoznak és legfeljebb egyet a válogatottban. Ennél fogva el-

engedhetetlen, hogy teljesen figyelmen kívül hagyják azt, ami lent történik. Márpedig hosszú évek óta ez történik. Például fölrendelnek bennünket az edzőtáborba a nagy semmiért. Állunk és karbatett kézzel nézelődünk. Holott az a nemzetközi gyakorlat, hogy ilyenkor a válogatott vezető legfőbbje a kesztyűs edzést végzi, a többi a versenyzővel együtt dolgozó, azt jól ismerő klubbedző csinálja. Aztán: a csapatösszeállítást illetően semmibe veszik a véleményünket. Úgy véljük: ebben a formában a Papp-Szánthó kettős tevékenysége fölösleges. Papp Laci már régóta a háttérben van, nem tud, de talán nem is akar döntő befolyást gyakorolni a dolgokra. Így a mindenkori segítő a hatalom, aki visszaél ezzel. Szánthó Imre már első fellépésekor kijelentette: „En vagyok az ország legjobb edzője.”

— Ami felettébb csúfte a sokak által két legjobb hazai szakembernek, Balzsay Károlynak és Takács Gábornak, a Borsodi Bányász vezető edzőjének szemét.

— Hogyisne, hiszen jól ismerjük Szánthó szakmai és pedagógiai kvalitásait.

— Szóval, visszasírják a Csötönyi-korszakot?

— A mostaninál kétségteletlenül az is áldásosabb volt, Csötönyi legalább meghallgatta azokat, akik más véleményen vannak, és nem tartott be ezért nekik.

— Míg más szövetségekben a demokratizálódásnak bizo-

nyos jelei érezhetők, addig az ökölvívónál?...

— A lehető legnagyobb diktatúra utalkodik. Mégpedig többnyire a sportághoz nem értő, dilettáns emberek uralmáról van szó. Lépésünkkel — amivel a szakosztályvezetés és a bázisszervezők vezetői is messzemenően egyetértenek — ez ellen tiltakozunk.

— A három versenyző hogyan viseli el, hogy nem lehet ott a világbajnokságon?

— Előjáróban annyit; mindhárom egyetértenek velünk, alátámasztják az elmondottakat. Erősnek és Bognárnak nem okoz érzelmi problémát, Kalocsainak már igen, hiszen eddig mindig rajta kívül álló okok miatt az utolsó pillanatban lemaradt valamelyik világbajnokságról.

Tényleg jó formában van és bizonyítani akart.

Bálint Gy.

Fábián jól úszott

Az öttusa világbajnokság úszó számát a szovjet Jagoraszvili (1320 pont) nyerte a francia Ruer (1308) és a bolgár Iliev (1304) előtt. Fábián László a 8. (1280), Martinek János a 11. (1272), Mizsár Attila a 30. (1196). Csapatban a sorrend: Nagy-Britannia (3868), Szovjetunió (3852) és Magyarország (3748).

Maradona: pálya helyett per

Diego Maradona csütörtökön utazik Olaszországba — közölte Maradona élettársa szerdán a Noticias Argentinas hírfügynökséggel.

Maradona Nápolyba érkezése előtt nem akar nyilatkozni, hanem azonnal találkozni akar Corrado Ferlainóval, a Napoli SC elnökével — fűzte hozzá Claudia Villafane.

Csütörtökön mindössze egyetlen gép repül Buenos Aires-ből Rómába, az Alitalia járata. A Boeing 747-es magyar idő szerint 23.40 órakor emelkedik a magasba, és pénteken dél körül landol a Leonardo da Vinci repülőtéren.

Maradona elutazása előtt interjút adott az olasz Telecapodistria magántévének és közölte, hogy „rendkívül drasztikus elhatározásra; jutott, a bíróság elé viszi a Napolival folytatott vitáját. „Megbeszéltem a dolgokat családommal, Coppolával (aki a képviselője — a szerk.), és olyan döntésre jutottam, amire senki sem gondol” — mondta.

Amikor megkérdezték tőle, kész-e újból a pályára lépni, kijelentette: „Nem, most már nincs szükségem rá.” Hozzáfűzte még, megbízást adott ügyvédeknek, hogy álljanak munkába, mert nagyszabású per kezdődik.

Mádl Ildikó a második

Befejeződött Bogotában az ifjúsági sakk világbajnokság. A 47 ország fiatal játékosainak részvételével megrendezett versenyen a nők között Mádl Ildikó a győztes szovjet

Ketevan Kahianitól mindössze fél ponttal lemaradva ezüstérmes lett. A hírfügynökségi jelentések az utolsó forduló részleteit nem közlik, csak a végeredményt.

Ebből kiderül, az ifjúsági férfiak között indult Polgár

Zsuzsa az első 10 helyezett között nem szerepel, hogy hányadikként végzett, arról nem érkezett hír.

A végeredmény: nők:

1. Ketevan Kahiani (szovjet) 11.5 pont, 2. Mádl Ildikó (magyar) 11, 3. Alissza Galinova (szovjet) 9, 4. Jelena Zajasz (szovjet) 8.5, 5. Marica Aribas (spanyol) 8.5, 6. Anna M. Bot-sari (görög) 7.5.

Újra Samaranch a NOB elnöke

Juan Antonio Samaranch-ot újabb négy esztendőre a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnökévé választották a Puerto Rico-i San Juanban, a NOB 95. ülésén. A kínai Csen Liang-ho a negyedik alelnök, míg az amerikai Robert Helmicket a Végrehajtó Bizottság tagjává választották.

A 69 esztendő spanyol Juan Antonio Samaranch 1980 óta látja el jelenlegi tisztét, s azt ellenjelölt nélkül, a NOB-tagok teljes egyetértésével örizte meg most is újabb négy évre.

Kevan Boster, a Végrehajtó Bizottság kanadai tagja így kommentálta Samaranch újválasztását:

— Szerencsés vagyunk, hogy Samaranch úr újabb négy évre rendelkezésünkre áll — mondta. — Báró Pierre de Co-

ubertin óta ő emelte a legmagasabb rangra az olimpiai mozgalmat.

Pedig elnökségének első időszaka nem kis nehézségekkel kezdődött, hiszen a moszkvai és a Los Angeles-i játékokat is bojkottok árnyékolták be. Az 1988-as olimpia helyszínének kijelölésénél is rengeteg kritika érte a NOB-ot.

— Sokan úgy vélték, túl mérsékelt ötlet Szöulba vinni a játékokat, azután ez lett minden idők legnagyobb olimpiája — mondta Samaranch.

Ismert, a 167 NOB tagországból 160 képviseltette magát a dél-koreai fővárosban.

— Az, hogy 1992-ben Barcelonában, szülővárosomban én lehetek a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnöke, olyan számomra, mint egy álom — nyilatkozta újválasztása után a spanyol sportvezető.

KÖNYVESPOLC

BORIS VIAN:

Köpek a sírotokra

Bizony. Mondta Lee Anderson és köpött. Ha mindez nem is ilyen profánul, de megtörtént. Brutálisabban, drasztikusabban.

Boris Viant, a mérnök-dzsezztrombitás-színkritikus-sanzonköltő-matematikus-regényíró, akinek élete rövid, de káprázatosan mozgalmas volt, 1969-ben mutatták be Magyarországon a Tajtékos napokkal, mely sokak szerint korunk legmeghatóbb szerelmi regénye.

Legnagyobb sikerét a Köpek a sírotokra című művével aratta. Nem véletlen. Vian ezt a regényét 1946-ban írta. Két hét alatt. Fogadásból, Sullivan álnév alatt. Természetesen azonnal betiltották Franciaországban. Hosszas várákozás után a Láng Kiadó segítségével, hazánkban is elolvashatja bárki.

A könyv rózsaszín papírra nyomtatott, rózsaszín, majd a végkifejletnél fekete betűkkel.

Lee Anderson Bucktonba kerül, és átveszi a könyvesbolt vezetését. Az ötvenézer lelkes poros, tipikus amerikai kisváros életében nem, ám egy barát-társaság életében igenis változást jelent Anderson megérkezése. A könyv ekkor kezd igazán izgalmassá válni. Anderson buliról bulira száguld, és a megkapható összes lányt megszerzi magának. Természetesen csak egy menetre. Ám a szűkebb baráti társaság hölgytagjait az összes alkalom-

mal igénybe veszi. Ezt a lányok nem is bánják, hisz mit csinálhat az ember egy ilyen kisvárosban? (Hát egy nagyban?) Főképp akkor, ha az illető szálfatermetű, szőke és kékszemű? Az ilyen bivalyerős férfiaknak nemigen tudnak ellenállni a nők. Pláne, ha isznak is előtte. Márpedig isznak. És nem is keveset.

A forró szeretkezések leírása mellett bontakozik ki Lee tragédiája. Az, hogy egy nyolcadrészt néger „Színesbőrű”. Lassan kiderül, hogy öccse, aki szintén ilyen részben volt „színesbőrű”, szerelmes lett egy fehér lányba, ám annak szülei agyonverték a fiút származása miatt. Akkor fogadta meg Lee, hogy minden fehér nőn megbosszulja a Kölyök halálát. De nem akármilyen áldozatot akart! A legjobb fogásokat akarta elcsípni. Ez sikerül is neki. Egy partin megismerkedik az Asquit familia két lánygyermekével. Természetesen mindkettőbe szerelmes lesz, ám csak a nagyobbik lányt, Jeant kapja meg testileg. Lou ellenáll. A végső ókig.

Anderson elhatározza, hogy ez a két nő kezdésnek jó lesz. Meg is öli őket. Először a kicsit, Lout. Kéjes állatiassággal végez vele, miközben kétszer is elfolyik. A következő Jean, akinek gyereke lesz Lee-től, ám ez sem akadályozza meg

abban, hogy végezzen a lánynyal.

A végén sugárban dől a vére, hiszen a rendőrség elkapja egy padlason, ahová egy benzinkutas meggyilkolása után menekül, miután az üldöző rendőrök pisztolyaiból néhány golyót összegyűjt testében.

A regény nem pornó, nem horror. Ha van olyan kategória — szerintem van —, akkor művészi krimi. Am ennél azért több. Egy kéjes kielégülést ad az olvasóknak, akik a filmszerű eseményt teljes hitelességgel élik meg.

Izzó gyűlölet sugárzik a műből az amerikaiak fajgyűlölete ellen. Szomorú a téma, az ember gondolkodásra serkenti. Hiszen mindez élő most is. És nemcsak Amerikában. Nap mint nap mi is megéljük. Mi, magyarok.

Lee Anderson rövid, de szenvedélyes életútja zajlik előttünk. Mindvégig neki szorítunk, ám a végén az érdekéért harcolva megbukik. A rendőrök golyói jóformán szétszakították testét, de a falusiak mégis fölakasztották, mert néger volt. Ágyéka táján a nadrág még ekkor is nevetségesen kidomborodott. A könyvhöz mellékelt levelezőlapon kéri minden olvasóját, hogy mondja meg Tomnak, hogy SIKERÜLT!

Fejes Imre

Petőfi megvan — de hol vannak a versei?

Ha valóban meg is találták Berguzinban Petőfi Sándor csontjait — ami nemzeti jelentőségű — ez nem zárhatja ki, hogy Petőfi verseit olvassuk, sőt, hogy azok Magyarországon egyáltalán kaphatók legyenek.

Másfél éve keresek jómagam (de baráti körömből is jónéhányan) egy „Petőfi összes” kötetet, de még csak válogatást sem tudtam felhajtani, se valamely budapesti könyvesboltban, se néhány vidéki városban.

Hihetetlen, hogy nagy és gyakran idézett nemzeti költőnk műveit ne lehessen megkapni, főleg most, amikor egyre több magyar ajkú külföldi állampolgár érkezik hazánkba, aki e Petőfi — nem Petőfi — sr-vitán felbuzdulva Petőfi verseit is el szeretné olvasni.

Felhívtam hát fölösleges kálváriám után a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülését, tudnának-e tanácsot adni, hol lehetne egy Petőfi verseskötetet kapni, vagy legalább azt mondanák meg, mikor jelenik meg újra.

Sajnos, nem tudták. A Szépirodalmi Kiadó terjesztési osztályáról azt az információt kaptam, hogy idén s jövőre sincs tervbe véve egy újabb kiadás. Miután a legelső könyvesboltban a Magvetőhöz irányítottam, ott is próbálkoztam, de ők csak modern irodalommal foglalkoznak, mint mondták.

Vége a „Dátum”-ban találtam egy hirdetést, amely szerint a Babits Kiadónál hamarosan megjelenik Petőfi Sándor János vitéze minikiadásban, díszes kivitelben, korlátozott példányszámban. Talán Petőfi összes verseit is megjelentethetné e kiadó — vagy bármely másik, a jelenlegi számos új kiadó közül — normál méretű kiadásban, magas példányszámban, hogy ahhoz mindenki, aki akar, hozzájuthasson, legyen akár kisiskolás, akár felnőt, akár magyar, akár külföldi...

Kopácsy Livia
Budapest

nevű olvasóinkat

Egyed név alapjául szolgáló aigis ugyanis „kecskebőr”-t jelent a görögben, s az ókori hitregében a főistennek, Zeusznak csodás védőpajzsa, „aigis”-e kecskebőrrel volt borítva. (Innen ered a kifejezés is, hogy „valakinek az égise alatt: védelme, pártfogása alatt.) A pajzs jelentésű aigiszből származott az ógörögben a „paizshordozó” értelmű Aigidios név, s ennek latinított Agidius változatából lett a mi Egyed nevünk.

Egon germán eredetű név, s voltaképpen az Egbert, Egwin, Egmont rövidítése, és így jelentésében rokona az Agidiusnak, mivel ha nem is pajzshordozót jelent, de majdnem azt: az Egmont ugyanis (az eredetibb Agimuntból alakult) szó szerint ezt jelentette: fegyver + védő.

A Nap két: 6.02 órakor
nyugszik: 19.27 órakor
A Hold két: 9.25 órakor
nyugszik: 20.07 órakor

Egonfibú

(Tanítómese)

Egon,
sirat téged e hon.
Pedig mondtuk neked,
Egon:
A hölgy téged hamar
megun.

Így lett. Bizony kitolt
teveled.
Semmit nem hagyott, csak
— levelet.

„Elhagytalak örökre, te
gaz Egon,
dögöljél meg mielőbb, s ne
gazdagon!”

Megkaptad, mit érdemeltél,
te konok.
Esetedből okulnak az
Egonok.

maradék része — legalább is
Suzanne szerint — „csak” fél-
millió fontot kóstál.

Mizzi kisasszony egy divat-
cégeket tömörítő konzorcium-
mal kötött hároméves szerző-
dése alapján évente harmincöt-
ezer fontot keres.

Szilánkok

(hely)teremtés

(...) Ez a hely nem a hirdetés, hanem a tisztesség.
(...) Ez a hely a gondolatoké.
(...) Ez pedig a tisztesség gondolatoké.
Hogy valahol legalább helyük legyen.

Top-les a strandon
Villózik a hőség,
A férfiak mellbőség
Lesre mennek.

Pletyka

A fegyveres testületek után a civilek körében is bevezetik a bajtárs megszólítást. Indoklásul azt hozzák föl, hogy már épp elég a baj.

Bognár László

MDF HÍREK

A Magyar Demokrata Fórum Marcali Szervezete a munkásör-
ség megszüntetése érdekében országos aláírásgyűjtési akciót indí-
tott.

Az érdeklődők az aláírási ívet az egész Dél-Dunántúlon vala-
mennyi MDF szervezetnél megtalálhatják.
(MDF Szervezete 8700 Marcali, Pf. 74.)

*

Dél-Dunántúlon három MDF Iroda működik:

Beremend, Kossuth L. u. 18. Levél: 7827 Beremend, Pf. 1.

Pécs, Hunyadi J. u. 20. Levél: 7601 Pécs, Pf. 440. Ügyelet: hét-
köznaponként 15.00—19.00 óráig.Zalaegerszeg, Kossuth L. u. 2. Levél: 8901 Zalaegerszeg, Pf.
16. Ügyelet: hétköznaponként 14.00—18.00 óráig.Siklós, Gagarin u. 2. Levél: 7800 Siklós, Pf. 104. Telefon:
73/21-052. Ügyelet: hétfő, szerda 17.00—19.00 óráig.

— A Magyar Cserkészszövetség pécsi kerülete vezetőképző
tanfolyamot indít október elején 18—35 évi közti rátermett nők és
férfiak részére. A hetenkénti egyszeri foglalkozások helyéről, idő-
pontjáról a jelentkezőkkel történő megegyezés alapján döntenek.
Érdeklődők — írásban vagy telefonon — a következő címen je-
lentkezhetnek: IVASIVKA MÁTYÁS kerületi vezetőtisz, 7623
Pécs, Rét u. 39. Tel.: 72/17-322.

A környezetvédelem nem csak pénzkérdés

Kapcsolódva a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság vizsgálatához, Tolna megyében is témavizsgálatot tartottak „A környezetvédelmi követelmények érvényesítése a beruházási gyakorlatban” címmel. A kilenc üzemre, illetve mezőgazdasági termelőszövetkezetre kiterjedő vizsgálat eredményéről a munkabizottság tagjai tegnap délelőtt számoltak be a megyei népi ellenőrzési bizottságnak.

Mint a vizsgálat megállapította az egyetlen új beruházásnál sem kérték ki előzőleg a lakosság véleményét. Új egységeket, a környezetet is szenny-

yező beruházásokat hoztak létre úgy, hogy a környezetvédelmi szempontok csak abban az esetben érvényesültek, ha arra pénzmaradvány volt. A szakhatóságok sem a tervezés, csak az engedélyezés időszakában adtak véleményt. A környezetvédelmi vizsgálatok jegyzőkönyvei tanúsítják, hogy a hatóságok ellenőrzéseiket többé-kevésbé rendszeresen végzik, de az is látható, hogy — a tűzoltóságot és a munkavédelmi felügyelőséget kivéve — intézkedéseik hiányosak, adminisztratív jellegűek, és határozataik átfutási ideje is hosszú. Mint az írásbeli beszámólót követő vita során

elhangzott, a környezetvédelmi beruházások — elsősorban tisztítóművek — felépítése nem is mindig pénzkérdés, inkább kultúráltság, előrelátás kérdése. A vizsgálat során kiderült, hogy nem a jogszabályokat kell módosítani, szigorítani, vagy enyhíteni, hanem érdekelte kell tenni a termelőüzemeket azok betartásában, mert az időnként (szinte rendszeresen?) kirótt minimális pénzbüntetések kifizetése még mindig jobban megéri a vállalatoknak, mint a korszerű, természet és környezetvédelmi szempontokat is messzemenően figyelembe vevő beruházások kivitelezése.

„Többet ér a lábad...”

Kebelbarátoknak

Egy 21 éves brit hölgy, aki félmeztelen fotóiról vált híressé, 10 millió font értékben biztosította testét. A Lloyd's-nál

kötött biztosítás értelmében Suzanne Mizzi arca 5 millió, keblei és lába 4 millió, karjai 500 ezer fontot érnek. Testének

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ
pénteki műsor

6.00: Kezdődik a nap. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: A hallgatóé a szó. 9.40: Történelmünk útja. 10.00: Hírek. 10.10: Szerkesztők fóruma. 10.40: Figyelő. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó. 12.10: Rádióegyetem. 12.30: Hölgyválasz. 13.00: A mai nap és műsorismertetés. 13.30: Találkozás magyar folyóiratokban. 13.40: Kelet-európai szemle. 13.50: Keresni és találni. 14.00: Hírek. 14.10: Szerkesztők fóruma. 14.40: Figyelő. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: A hallgatóé a szó. 16.40: A politikai gondolkodás története. 16.50:

Nyugati levél. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Kelet-európai szemle. 18.50: Keresni és találni. 19.00: Hírek. 19.10: Világ gazdasági magazin. 19.40: Tiszta forrás. 20.00: Hírek. 20.40: Magyar politikai magazin. 21.00: Hírek. 21.10: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.30: Tiszta forrás. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A mai nap késő esti kiadása. 22.30: A hallgatóé a szó. 23.00: Hírek. 23.10: Világ gazdasági magazin. 23.40: Tiszta forrás. 24.00: Hírek. 00.10: Nemzetközi sajtószemle. 00.25: Magyar politikai magazin. 00.45: Műsorzárás.

Deutsche Sendung von Studio Pécs/Fünkirchen.
vom 04. 09. 1989—10. 09. 1989

Montag: - Nachrichten. - Montagmagazin. Redakteur: Willy Graf.
Dienstag: - In der Muttersprache. - Nachrichten. - Landschaften und ihre Menschen: Insel-Mohács. - Neue Zeitung Vorschau. Redakteur: Willy Graf.
Mittwoch: - Nachrichten. - Jugendfunk. Redakteur: Wolfgang Siebert.
Donnerstag: - Nachrichten. - Aus Geschenkbandern herausgewählt; - Wunschkonzert. Redakteur: Willy Graf.
Freitag: - Nachrichten. - Kulturmagazin. Redakteur: Erika Freund.
Samstag: - Sie wünschen - wir spielen!
Sonntag: - In der Muttersprache. - Deutschgymnastien. (Reportagenzusammenstellung.) Redakteur: Willy Graf.

Palm emisija od 04. 09. do 10. 09. 1989.

04.09. ponedjeljak: Vijesti. Glazbenoinformativni magazin. Emisije i programi tekuceg tjedna.
05.09. utorak: „Na maternem jeziku”. Vijesti, izvjestaji. Reforma narodnosnog obrazovanja. Urednik: Edina Ivesic.
06.09. srijeda: Vijesti. Na valu mladih.
07.09. cetvrtak: Vijesti Privredni magazin. Poduzetnici u Baranji.
08.09. petak: Vijesti. Dom i obitelj. Ljecnicki savjeti.
09.09. subota: Emisija po zeljama slusalaca.
10.09. nedjelja: „Na maternem jeziku”. Vise generacija pod istim krovom. Urednik: Edina Ivesic.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Ismeretterjesztő műsor. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00—11.00: Napközben. Zene délelőtt. 11.05: Verbunkosok, nóták. 11.39: Zsebrádiószínház. 12.45: Külpolitikai könyvespolc. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: Mit üzen a Rádió? 15.00: Magyar Írás. 15.49: A tűzforintos kutya. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Hangoló. 17.00: Orvosi tanácsok. 17.05: Csengetés előtt. 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk. 18.20: Levelekre — röviden. 19.15: Sportvilág. 19.30: Hol volt, hol nem volt... 19.40: Ferdinand Kauer: 12 magyar tánc. 19.50: Gong. 20.00: Változatok az egészségügyre és a szociálpolitikára. 20.30: „Szállj régi dallam”. 21.00: Kilátó. 21.45: Hajszálygökök. 22.00: Hírvilág. 22.30: PAF-műsor. 23.00: Nagy mesterek.

PETŐFI RÁDIÓ

9.05: Legenda Véghe Györgyről. 10.00: Kertbarátok műsora. 10.05: Idősebbek hullámhossza. 11.05: Slavka Avsenik fővősegyüttesének műsora. 11.30: Balatonrádió. 12.10: Népi muzsika. 13.05: Pophulám. 14.00: Péntektől — péntekig. 16.55: Ajánlóműsor sok muzsikával. 17.05: Kölyökrádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regiszter. 19.05: Garázs. 19.35: Fiataloknak! 21.05: Népdalkörök pógiuma. 21.30: Világablak. 22.00: Koncz Zsuzsa és a Fonográf együttes. 22.45: David Benoit dzsesszegyüttese játszik. 23.20: Póttarisznia.

BARTÓK RÁDIÓ

9.08: Matúz István fuvola-hangversenye. 10.30: Vallások

Rádió, televízió

világhíradója. 11.00: Két szimfónia. 12.05: Gioconda. 13.00: Hallgassuk újra! 14.00: Szokolay Sándor kórusműveiből. 14.30: Romantikus muzsika. 15.26: Fischer Annie zongorázik. 16.05: A főszerepben: Simándy József. 18.34: Mozart: C-dúr szimfónia. 19.05: Barokk zene. 19.20: Konrad György: A cinkos. 19.30: Kapcsoljuk a Poznani Filharmonia hangversenytermét. kb. 21.00: Régi fúvós muzsika. 21.35: Nagy siker volt! 22.55: Országok, tájak népzeneje. 23.05: Rádiószínház.

TV1

9.00: Képűjság. 9.05: Tévé-torna. 9.10: A halak násza. 9.35: Derrick. 10.35: Képűjság. 16.55: Hírek. 17.00: Égyvírűk. 17.30: Téka. 17.40: Riportfilm. 17.55: Reklám. 18.00: Ablak. 19.05: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Mestersége színész: Haumann Péter. 20.55: Reklám. 21.00: Allonsanfán. 22.45: Mobil Nagydíj. 23.55: Híradó 3.

TV2

17.25: Képűjság. 17.35: TV2. 17.00: Öttusa Világ bajnokság. kb. 18.50: Gyerekeknek. 20.15: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: Ahol a második világháború kezdődött... 22.00: TV2. 23.45: Napzárta.

SKY CHANNEL

6.30: Üzleti hírek. 7.00: DJ Kat Show. 9.30: Panel Pot Pourri. 11.00: Sullivanék. 11.30: Sky-krónika. 12.30: Gondfórum. 13.00: Egy másik világ.

13.55: Közkórház. 14.50: Változó világ. 15.45: Szeretni. 16.15: The Lucy Show. 16.45: Sylvanians. 17.00: Visszaszámlálás. 18.00: Eurosport.

SUPER CHANNEL

7.00: Hírek. 7.05: Időjárás-jelentés. 7.09: Üzleti hírek. 7.30: Hírek, időjárás-jelentés. 7.39: Üzleti hírek. 8.00: Időjárás-jelentés. 8.02: Egyveleg. 15.30: Off the Wall. 16.30: On the Air. 18.30: The Global Chart Show. 19.30: Foley Square. 20.00: Turistamagazin. 20.25: Hollywood belülről. 20.50: Transmission. 21.50: Világhíradó. 22.00: Az idej norvég szépségkirálynő megválasztása. 23.00: Koncertkülönlegességek. 0.00: Hírek, időjárás-jelentés, majd Egyveleg.

TV5

16.05: Aquitaniai különkiadás. 18.05: Hírek, időjárás-jelentés, közvetítés Carcana-ból. 18.10: Pihenőidő. 18.30: Szárnyaló képzelet. 19.00: Számok és betűk. 19.30: Hegymászók magazinja. 20.00: A pincér. 21.00: Levél a falumból. 21.05: Jazz. 21.30: Kerevet. 22.00: Tv-híradó. 23.05: Időjárás-jelentés. 23.10: Sport és szabadidő. 0.00: Vendégségben Frednél. 1.00: Műsorzárás.

SAT1

6.00: Jó reggel a SAT1-gyel! 9.00: Hírek, időjárás. 9.05: Sport. 11.00: Hírek, időjárás. 11.05: Vidékiek New Yorkban. 12.50: IFA-hírek. 13.00: Tévébörze. 14.00: Horoszkóp, műsorelőzetes. 14.05: Közkórház. 14.50: Pénzügyi ötletek. 15.00: Sport. 16.35:

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ

1. műsor: 8.15: Műsorismertetés. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Saram, baram. 9.00: A letörhetetlenek. 10.00: Tudósítónktól. 12.00: Szórakoztató műsor. 12.30: Emberek akik megölték Kennedyt. 13.25: Komolyzenei műsor. 14.25: Sorozat gyermekeknek. 14.55: Oktatóműsor. 15.25: Műsorismertetés. 15.30: Hírek. 15.40: Rádás program. 16.30: Magyar híradó. 17.40: Hírek. 17.55: Tv-naptár. 18.05: Számok és betűk. 18.25: Népzenei műsor. 19.10: Időjárás. 19.13: Hírek külföldi turisták számára. 19.18: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló I. 19.53: A mai sport. 20.00: Mortimer. 21.00: Szórakoztató műsor. 21.30: Hírek külföldi turisták számára. 22.55: Rádás program. 1.25: Hírek. 1.30: A szombati műsor ismertetése.

2. műsor: 19.13: Műsorismertetés. 19.15: A tudomány világból. 19.30: Tv-napló. 20.00: A hét műsora. 20.45: Hírek. 20.52: Időjárás. 20.55: Egy szerző, egy film. 21.20: Nagyítás. 22.50: A szombati műsor ismertetése.

A Sky Channel, a Super Channel, a TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold.

M&M

SZOFTVERHÁZ

KFT

Az M&M Szoftverház Kft
a közeljövőben megnyitja
Szekszárdon számítástechnikai és
híradástechnikai szaküzletét:

- Számítástechnikai gépek; kisgéptől —
nagygépig
- Számítástechnikai segédanyagok,
leporellók
- Szakkönyvek
- Telex, telefax, fénymásoló,
telefonközpont
- Híradástechnikai cikkek
- Elektromos háztartási cikkek
- Szoftverkészítés — megrendelőink
igénye szerint
- Szervizszolgáltatás
- Tanfolyamok szervezése, oktatási igény
szerinti témában
- Bizományosi tevékenység
- Ingyenes szaktanácsadás

VÁRJUK KEDVES ÜGYFELEINKET!

Cím: 7100 Szekszárd,
Beloianisz u. 1-3. V. emelet (Párház)
Telefon: 74/12-122

APRÓHIRDETÉS

6 éves platós ARO érvényes műszaki-
kivaló eladó. Érdeklődni: az esti órákban
Szekszárd, Bródy S. u. 32.

Betamax videot, aki ajánlott szek-
szárdinak, vevő lehetséges. Du.:
74/14-641.

25 Hl-es szüretelőlád eladó. Tele-
fon: 8-16.00-ig 11-124, 11-347 Angyal
Lakóközli 4 személyes tartozékok-
kal eladó. Mórág, Alsónánai út 41.

Igall fürdőház közel nyaraló eladó.
Érdeklődni: 7215 Nak, F6 út 215. Nagy
Sándor.

Bátaszéken a Bonyhádi úton 64m²-
es öröklakás + garázs kp-ért eladó. Ér-
deklődni telefonon: Bátaszék, 255,
Maszler.

Siófokon ötszobás, összkomfortos
ház 1990. április 30-ig kiadó. Telefon:
74/12-781.

Luxuskivitelű félkész, nagyméretű
boltíves családi ház eladó Szekszárdon.
Bármilyen tevékenységre alkalmas. Ér-
deklődni: Haág Jánosné Szekszárd,
Kisbóddó u. 44. du.: 5-8-ig.

Eladó Orfű üdülőterületén 200
négyzetméter terület, befejezés előtti te-

tőtérbeépítéses ingatlannal. Érdeklőd-
ni: Pécs Jakabhegyi u. 80.

Két db fém vízibicikli olcsón eladó.
Érdeklődni: nappal 820-790, este:
883-474, vagy Domboriban a strandon.

Mórág, Kossuth u. 60. számú ház,
gazdálkodásra alkalmas területtel el-
adó. Érdeklődni: a helyszínen.

Desree burgonya nagyobb tételben
is eladó. Érdeklődni: Kovács Béla,
Szentlőrinc, Kilián u. 24. Telefon:
72/71-398.

Jövedelemkiegészítő tevékenység-
ként ajánlunk rendkívül előnyös köl-
csönkedvezményrel: nemescsincsilát,
nutriát, nyestkutyát, valamint 1988-
1989. évben beszerzett import tenyész
törzsalományból ezüstróka, kékróka,
skót és norvég görény, amerikai tip-
nyérc kihelyezését. Az állatok tenyész-
téséhez szükséges tartástechnológiát,
ketrecek, szaktanácsadást biztosít-
unk. A szaporulat és prém eladásában
közreműködünk. Érdeklődni: Uniflex
Kft, Baja, Bokodi úti prémestelep Sza-
vikovics.

HIRDETÉSÉT TELEFONON IS FELADHATJA!

Szekszárdon:	16-277	14-626
	11-946	12-061
	11-109	14-452
	15-271	14-137
	13-603	16-854
	16-184	16-094
	13-773	11-672
	15-271	12-471
	14-137	
Dombóváron(74)	66-779	65-174
Pakson: (75)	11-173	
Tolnán: (74)	40-476	40-317
Gerjenben: (75)	37-060	

Lapunk

előfizetőinek

apróhirdetéseit

1989. december

31-ig

díjtalanul

teljesítjük.

1989. szeptember 1.

D Á T U M

7

Megrendelés

Megrendelem
a DÁTUM c. napilapot
.....példányban
1989.-tól.

Vállalom, hogy
az előfizetési díjat
a nálam jelentkező
postai kézbesítőnek
kiegyenlítem.

Név:

Szem. szám:

Lakcím:

Kérjük, hogy a megrendelőlapot
— bérmentesítés nélkül —
juttassa el a legközelebbi
postahivatalba vagy postaládába.

INNOMARK
Marketing-Tanácsadó Fejlesztő
Vállalat

innomark
Marketing Szervező GM.

REKLÁM IRODÁJA

1073 Budapest, Osváth u. 11.
Tel.: 220-902

Marketing kommunikációs szolgáltatásaink:

AKCIDENC KIADVÁNYOK TERVEZÉSE
— GENERÁL KIVITELEZÉSE

— prospektus, gépkönyv, szórólap, tájékoztató nyomtatvány
stb. tervezése, nyomdai reprodukcióra alkalmas másolóeredetiek
kivitelezése, nyomdai kivitelezése

NAPTÁRAK

— fal-, plakát-, asztali-, agenda-, zsebnaptár
GRAFIKAI TERVEZÉS

— vállalati image kialakítása, formálása; embléma — védjegy
— levélpapír — boríték és bármely reklámcélú kiadvány
tervezése

TIPOGRÁFIAI TERVEZÉS
REKLÁMFOTÓ
FORMATERVEZÉS

— CSOMAGOLÁSTECHNIKAI KIVITELEZÉS

— csomagolóanyagok és termékek

SZITANYOMÓ TEVÉKENYSÉG

— meghívók — névjegyek — üdvözlők
— öntapadós matricák
(papír — textil — selyem — alufólia — víztiszta fólia —
polivinil alapanyagokból; bármilyen méretben)

SALES PROMOTION

— kerámia — üveg — bőr — műbőr stb. reklám
ajándéktárgyak

A magyar
Díszmadártenyésztők Országos
Egyesülete
H-15-ös
pécsi csoportja

Nemzetközi
díszmadárkiállítást
rendez.

1989. szeptember 1-3-ig
a pécsi Helyőrségi Klubban.
(Pécs, Kossuth L. u. 13.)

Megnyitó: 1-én 13 órakor.

Megnyitja:

Dr. Molnár Zoltán

Pécs Megyei Város Tanácselnöke

Nyitva:

1-én: 13-19 óráig
2-án: 9-19 óráig
3-án: 9-18 óráig

Hogy könnyebben menjenek

Ausztria úgy döntött: ideiglenesen feloldja a vízumkényszert az NDK-beli állampolgárokkal szemben, hogy megkönnyítse ezzel a Magyarországon „veszteglők” ezrei számára az átutazást az NSZK-ba — jelentette be csütörtökön Bécsben az osztrák belügyminiszterium egyik szóvivője.

A tisztségviselő elmondta: ezt az intézkedést egy olyan osztrák törvény értelmében hozták, amelyet „katasztrófák”, vagy sürgősen megoldandó „humanitárius” problémák esetén kell alkalmazni. A vízumkényszer feloldása azokra a személyekre vonatkozik, akik csupán NDK-papírokkal rendelkeznek. Azok, akik az NSZK budapesti nagykövetségén kiadott nyugatnémet útlevelel birtokában vannak, ugyanúgy léphetnek Ausztria területére, mint bármely nyugatnémet állampolgár.

Jürgen Chrobog, az NSZK külügyi hivatalának szóvivője a segítőkézség igen szép megnyilvánulásaként üdvözölte azt az osztrák intézkedést, amelylyel Bécs ideiglenesen felfüggesztette a vízumkényszert az NDK-val a most folyó erőfeszítések során.

Utalt mindazonáltal arra, hogy ez önmagában még nem oldja meg a Magyarországon tartózkodó és kiutazni szándékozó keletnémet állampolgárok problémáját, mert ez nem Ausztriától függött. A kérdésben továbbra is mások illetékesek, s egyelőre még nem tudható miképpen alakulnak a dolgok.

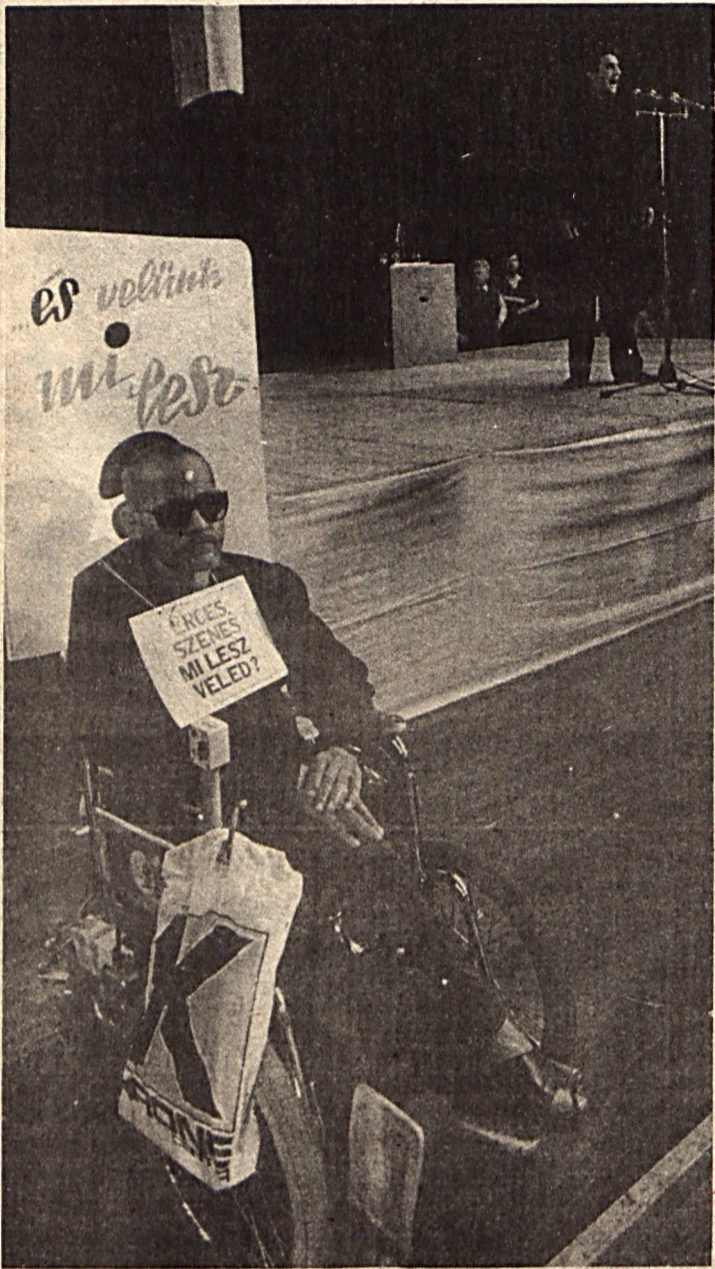
A Deutschlandfunk rádióállomás jelentése szerint a külügyi hivatal egyik szóvivője nem volt hajlandó állást foglalni a Frankfurter Rundschau című lapnak a menekültkérdés megoldására vonatkozó értesüléseivel kapcsolatban. Eszerint állítólag a magyar hatóságok készek lennének a beutazási vízummal ellátott NDK-útleveleket kiutazásra jogosító okmányoknak elfogadni. Így az NSZK-ba áttelepülni szándékozó keletnémetek Magyarországot elhagyhatnák nyugati irányban.

Ebben az esetben nem játszana semmiféle szerepet a budapesti nyugatnémet nagykövetség által kiállított nyugatnémet útlevelel. A rádió beszámolt arról is, hogy az NDK-ban tartózkodók Horn Gyula külügyminiszter.

Kevesebb eső várható

A Dunántúlon több órás napsütésre, a keleti megyékben még gyakran felhős égre és szórnyós esőre lehet számítani. Az erős, néhol viharos északi szél pénteken a Dunántúlon lassanként mérséklődik. A legmagasabb nappali hőmérséklet pénteken a Dunántúlon 22, keleten 17 fok körül alakul.

Távolabbi kilátások szombattól keddig: Szombaton túnyomóan derült idő várható, majd átmenetileg ismét felhős idő valószínű, esővel, záporokkal. Az időszak végén újra kevesebb lesz a felhő. A legalacsonyabb hajnali hőmérséklet eleinte 7—12, majd 9—14, a legmagasabb nappali hőmérséklet eleinte 20—25, majd 15—20 fok között lesz. Jelentős mennyiségű, legalább napi 5 mm csapadék az ország területének 60 százalékán várható.

fotó: Kapfinger

Holnapi számunkból megtudhatják,

hogy milyen érzés az, ha tenger van, de víz nincs

Bőrfejtörő

Megváltoztatta a „bőrfejű” támadók — a skinheadek — ügyében korábban hozott első fokú ítélet csütörtökön a Fővárosi Bíróságon dr. Lehoczki János tanácsa. A 20 éves Dudás András elsőrendű vádlottat garázdaságban, könnyű testi sértés és közönség megsértésének büntetében találta bűnösnek a testület. Felmentette azonban a súlyos testi sértés vádjáról, s büntetését 1 év két hónap szabadságvesztésre mérsékelte, s két évre eltiltotta őt a közügyek gyakorlásától. Tizennégy társának a közösség megsértéséért és súlyos testi sértés büntetéséért másfél évig terjedő, különböző időtartamú szabadságvesztést szabott ki a bíróság. Valamennyi ítélet enyhébb az első fokon meghozottaknál, emellett valamennyiüket bizonyos ideig eltiltotta a közügyek gyakorlásától. A bíróság indoklásában

kiemelte, hogy a vádlottak cselekménye nem „célzatos”, hanem „motivált”. Azaz a főleg Nyugat-Európában létrejött, s az erőszakra épülő Skinhead-mozgalom eszméit követték a fiatalok anélkül, hogy azokat valóban értelmezték, végiggondolták volna. Miként a sajtó részletesen beszámolt róla, a „skinheadek” vezérének számító 20 éves Dudás András tavaly április 22-én Budapesten, a Fővárosi Művelődési Házban rendezett koncerten megrúgott egy fotóriportert, aki 8 napon túl gyógyuló sérüléseket szenvedett. Két nappal később pedig este tíz óra körül — egy koncertet követően — a Kőbánya-Kispesti metróállomáson mintegy hatvan „bőrfejű” fiatal tömegverekedést kezdeményezett, s súlyosan bántalmazott 17 hazánkban dolgozó kubai állampolgárt.

Vajon mi történt volna akkor, ha sikerrel jár egymillió dolgozó sztrájkja, és a kormány megtiltja a hús-készítmények árának emelését? Papírforma szerint akkor a fogyasztói ár-színvonal néhány tized(!) százalékkal alacsonyabb marad addig, amíg a tilalom tart.

De biztosan helyes ez a következtetés? Ha a kormány enged a tömegek nyomásának, akkor esetleg engednie kell a húspár követelésének is. Márpedig a húspár azzal állhatna elő, hogy ha a kormány nem engedi a lakossággal megfizetni a termelés költségeit, akkor nyúljon a zsebébe ő maga: ellentételezze az elmaradt ár-emelést a költségvetés. S ha ezt a kormány és a költségvetés megteszi, akkor holnap ugyanilyen igénnyel léphet fel — amint azzal már próbálkozott is — a gabonatermelők tábora, majd az állattenyésztők, nem is szólva a szénbányászatról, a kohászatról, a tartósan veszteséges üzemek százairól.

Tekintsünk most el attól, hogy a költségvetés súlyosan deficites, tehát hiába nyúlna a zsebébe, és tétellezzük fel, hogy mindez lehetséges: mindenki megkaphatja a közös nagy kalapból azt, amire — kiadásai növekedésére hivatkozva — igényt tart. Ebben az esetben hamarosan eljutnánk oda, hogy az élelmiszerek, az iparcikkek ára hivatalosan, illetve elismerően nem emelkedne ugyan, de visszaállna az a kötött árrendszer, amelyhez évtizedeken át már „volt szerencsénk”, az áru-

Csak az árak ártatlanok?

(Disznó)húsba vágó kérdés

hiánnyal egyetemben. Minden viszonylagosan olcsó volna, csak éppen nem lenne kapható. Jöhetnek ismét a szigorú árellenőrök, s büntethetők az „árdrágítókat”, de azokat aligha tudnák nyakon csípni, akik a hiányhelyzetet kihasználva csúszópénz ellenében juttatják az amúgy hiányzó termékeket azoknak, akik hajlandók azokról többet fizetni. Tehát azoknak, akik ily módon elismerik a magasabb árakat.

Vagyis az árak a kormány akarata és a termelőket támogató kiadásai ellenére is emelkednének, ami a korrupció terjedése és sok más káros hatás mellett azzal is jár, hogy a többlet árbevétel a bolti eladók zsebébe, nem pedig a termelők kasszájába jutna. Márpedig ha a vállalatok nem remélhetnek több hasznot, de élveznek az állami támogatás biztonságát, akkor ismét teljes közömbösséget tanúsítanak a fogyasztókkal szemben.

Ohatatlanul rontanak a minőséget, zsurgórítanak a választékokat. Hasonlóképp járnának el a szolgáltatók — miért ne követelhetné költségei megtérítését a kormánytól a Patyolat is? — és gyorsan eljuthatnánk oda,

az érdekelt vállalatokhoz, a kényelmes igazgatókhoz, a központilag diktált árakhoz, bérekhez, gazdálkodási feltételekhez, a központi utasításos vezetéshez szükséges hatalmas, a gazdaság szereplőit ellenőrző apparátusokhoz, a nagyhatalmú kiskirályokhoz és az általános hiányhoz.

Túl messzire szaladt a következtetés? Aligha. Egyetlen lényeges visszalépés a piaci ártól, a piaci viszonyoktól megállíthatatlan folyamatot indítana el. Eleget egyetlen régi féket — mondjuk a hús-készítmények százainak hatósági árát — visszaállítani, és a régi reflexek, mechanizmusok, intézmények tömege lépne nyomban működésbe.

De akkor ki vagy mi védi meg a dolgozók millióit a gátlástalan ár-emelésétől? Egy rendőri módszerekkel dolgozó ártatóságnál sokkal eredményesebben védheti meg a gazdasági szereplőinek olyan költsönös függése, amit összességében piacnak nevezünk. Mert a vállalatok is függnek ám a lakosság millióitól! Ha az állampolgárok milliói nem képe-

sek megfizetni a vállalatok által szabadon alakított árakat, akkor nyomban kiderül, hogy nem is olyan szabadok azok az árak. Akkor, ha a vállalatok el akarják adni termékeiket, kénytelenek alacsonyabb árakkal beérni, s ahhoz költségeiket innovációval, ésszerűbb gazdálkodással, jobb szervezéssel lejjebb szorítani. Amennyiben ezt nem teszik, lehúzzhatják a redőnyt, és kenyér nélkül maradnak munkások és igazgatók egyaránt.

Nem minden piacgazdaságú ország népe él jólétben, de valamennyi tervutasításra épülő gazdaság hiánnyal küzd, lemaradt a világ élenjárói mögött, és nem egynek a polgári menekülnek el vagy vándorolnak ki hazájukból. A mai virágzó piacgazdaságok is átvészelték válságokat, amelyek a miénkhez hasonló inflációval, a miéknél súlyosabb munkanélküliséggel jártak. A magyar gazdaság válságának mélyülését a többi között antiinflációs politikával — az árak fékentartásának indirekt módszereivel — is fékezni kell, és kidolgozni a válságot enyhítő taktikát, az abból kivezető gazdaságpolitikai stratégiát. Egyik sem lehet azonban képes maradéktalanul megvédeni a lakosságot minden tehertől, amivel a válság és az egyidejű modellváltás jár.

(MTI-Press)
Gál Zsuzsa

Devizás változás

Összevonják az utazási és devizaszámlákat, és lehetővé válik, hogy a lakosság a tulajdonában lévő konvertibilis devizát elhelyezhesse a bankokban. A pénzügyintézetek nem vizsgálják, honnan származik a valuta — tájékoztattak csütörtökön a Pénzügyminisztériumban. Szeptember 18-tól már nem kezelik külön a belföldiek devizaszámláit és utazási számláit, hanem belföldiek devizaszámlájára néven egységesítik. Ezentúl az OTP és az Ibusz mellett valamennyi kereskedelmi bank is bekapcsolódik a számlavezetésbe. Az új devizaszámlára csak az

ajándékként kapott, illetve már a lakosság tulajdonában lévő konvertibilis deviza fizethető be, ám nem kell igazolni az eredetét.

Teljes egészében devizában írják jóvá ezután a külföldről származó örökséget és más bérjövendőt. Kivételt egyedül a magán személyek áru- és szolgáltatásexportból származó bevétele jelent.

Változnak a vámjogszabályok is, e téren bizonyos szigorításra kerül sor. Szeptember 1-jétől a magánforgalomban, eladási céllal behozott termékek-nél megszűnik az 5 ezer forintos vámmentesség.

Vérfoltos mundér

Úgy látszik, a transzszibériai vasút ufai szakaszán sok száz ember halálát okozó robbanás sem volt elég erős ahhoz, hogy megbénítsa a hivatalnoki hatalomföltés reflexeit, s ez az igazi felelősök megbüntetésének egyik fő akadályja. Ez derül ki a Pravda csütörtöki számából.

A lapja a nyár közepén arról írt, hogy a tyumenyi területi ügyészség egyik vezető vizsgálója tíz hónappal a szerencsétlenség előtt részletes vizsgálati anyagot tett le a főnökei asztalára, s ebben tétélesen bizonyította, hogy a gázvezeték megépítésénél milyen súlyos következményekkel fenyegető

selejtés munkát végeztek. Akkor, majd később is elmaradt a felelősségrevonás.

A jelek szerint az ufai katasztrófa sem térítette jobb belátásra Szmirmov ügyészségi vizsgáló főnökeit. A tyumenyi főügyész a jól bevált recept szerint megírt levelében „természetesen” a Pravda újságíróját és az igazság feltárásához ragaszkodó Szmirmovot kiáltja ki fekete bárányának.

A területi pártbizottság mindmáig hallgat az ügyről. Ami pedig a tyumenyi ügyészség vezetőit illeti, miközben a mundér vélt becsületét akarják megővni, újabb foltokat ejtenek rajta.

Kapható:

Baranya, Fejér, Somogy, Tolna és Zala megyében, valamint Budapesten és Baján